

Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»
Міністерства освіти і науки України

**АНАЛІТИЧНО-ПОРІВНЯЛЬНЕ
ПРАВОЗНАВСТВО**
Електронне наукове видання

№02, 2025

Ужгородський національний університет
Ужгород 2025

УДК 001:34

ISSN 2788-6018

Аналітично-порівняльне правознавство – електронне наукове фахове видання
юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Журнал «Аналітично-порівняльне правознавство» включено до переліку фахових видань
категорії «Б» (Наказ Міністерства освіти і науки України № 1290 від 30.11.2021 р.)
зі спеціальності: 081 – Право та 293 – Міжнародне право.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор: Бисага Ю.М. – д.ю.н., професор

Заступники головного редактора:

Белов Д.М. – д.ю.н., професор

Заборовський В.В. – д.ю.н., професор

Члени редакційної колегії:

Берлінгер Ремус Даніел – д.ю.н., доцент (Румунія)

Белова М.В. – д.ю.н., доцент

Булеца С.Б. – д.ю.н., професор

Дешко Л.М. – д.ю.н., професор

Котляр О.І. – к.ю.н., професор

Копча В.В. – д.ю.н., професор

Лазур Я.В. – д.ю.н., професор

Манзюк В.В. – к.ю.н., доцент

Менджул М.В. – д.ю.н., професор

Мех Ю.В. – д.ю.н., професор

Ондрова Юлія – к.ю.н., доцент (Словацька Республіка)

Василенко О.Ю. – доктор філософії у галузі права

Ступник Я.В. – к.ю.н., доцент

Фазикош В.Г. – к.ю.н., професор

Фаркаш Мірча – професор (Румунія)

Фрідманський Р.М. – к.ю.н., професор

Рекомендовано до опублікування Вченою радою
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», протокол №4 від 25.03.2025 року

Офіційний сайт: <http://app-journal.in.ua/>

Макетування здійснено у ТОВ «РІК-У»,
88000, м. Ужгород, вул. Гагаріна, 36;
print@rik.com.ua

ЗМІСТ

РОЗДІЛ І. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА; ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ ВЧЕНЬ

Бойко І.Й., Ковальчук І.В. Заяць О.В. МІСЦЕ І РОЛЬ КОПНОГО СУДОЧИНСТВА У ФОРМУВАННІ ЗАСАД ДОБРОЧЕСНОСТІ ТА ДОСТУПУ ДО ПРАВОСУДДЯ В УКРАЇНІ (XIV–XVIII СТ.).....	25
Гончаров М.В., Гончаров А.В. ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТТЯ «ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА».....	32
Гуменюк В.В. ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ У КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОГО ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДАЛЕКОСХІДНОЇ РЕСПУБЛІКИ.....	37
Гусарев С.Д., Тихомиров Д.О. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ПОНЯТТЯ ЮРИДИЧНИХ КОНСТРУКЦІЙ.....	43
Кельбя С.Г. ПРАВОВЛАДДЯ В КОНСТИТУЦІЇ УНР 1918 РОКУ.....	49
Костенко С.О. ФЕНОМЕН ПРАВА ЦИФРОВІЗАЦІЇ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ЮРИДИЧНУ ОСВІТУ.....	54
Крижевський А.В. ВПЛИВ РЕЦЕПЦІЇ РИМО-ВІЗАНТІЙСЬКОГО ПРАВА НА ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ РУСІ НА ПРИКЛАДІ ЦЕРКОВНОГО УСТАВУ КНЯЗЯ ВОЛОДИМИРА.....	61
Кушнір Я.В. КОНСТИТУЦІЯ 1923 РОКУ В ІСТОРІЇ РУМУНІЇ: ПОЛІТИЧНА БОРТЬБА ТА ДЕМОКРАТИЧНІ ВИКЛИКИ.....	69
Мельник С.В., Медвідь Л.П. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК ДЕМОКРАТИЧНОГО ЦИВІЛЬНОГО КОНТРОЛЮ ЗА СЕКТОРОМ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ.....	75
Настасяк І.Ю., Луць Л.А. КОНТИНЕНТАЛЬНИЙ ТИП ПРАВОВИХ СИСТЕМ: НАУКОВІ ІННОВАЦІЇ ДОСЛІДЖЕННЯ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ РЕАЛІЙ.....	82
Оніщенко Н.М., Малюга Л.Ю., Булкат М.С. ДЕМОКРАТІЯ: ВЕКТОРИ ДОСЛІДЖЕНЬ В УКРАЇНІ.....	100
Приходько О.С. ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ ТА ОСІБ, ЗВІЛЬНЕНИХ З ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	106
Сачко А.Р. КОНЦЕПТУАЛЬНІ АКТИ В СИСТЕМІ ПРАВОВОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ.....	111
Стеньгач Н.О., Данилова А.В. ВПЛИВ ІДЕОЛОГІЇ ПРОСВІТНИЦТВА НА ПОЛІТИКО-ПРАВОВУ КУЛЬТУРУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕЛІТИ УКРАЇНСЬКОЇ КОЗАЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ (ДРУГА ПОЛОВИНА XVII–XVIII СТ.) ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ДЕРЖАВОТВОРЧИХ ПРОЦЕСІВ.....	116

РОЗДІЛ ІІ. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО; МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

Батанова Н.М. МЕТОДОЛОГІЧНА ПАРАДИГМА КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У ФОКУСІ СИСТЕМНОГО ТА СИНЕРГЕТИЧНОГО АНАЛІЗУ.....	124
Берназюк І.М. ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ПРАВОСУДДІ: КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....	130
Бондаренко Я.О. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВА ОСНОВА ОРГАНІЗАЦІЇ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В ПОРТУГАЛІЇ.....	137
Заворотченко Т.М. НЕДОЛІКИ ХАРТІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ПРО ОСНОВОПОЛОЖНІ ПРАВА ТА НЕОБХІДНІСТЬ ДОПОВНЕННЯ НОВИМИ ПРАВАМИ І СВОБОДАМИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ.....	143

Кметик-Подубінська Х.І. ЗМІСТ ПРАВА НА ДОСТУП ДО ІНФОРМАЦІЇ В СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	147
Кулініч О.О. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЮРИДИЧНИХ КОНСТРУКЦІЙ.....	152
Литвиненко І.Л. ПОНЯТТЯ ТА МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ВИКЛЮЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МІСЦЕВИХ РАД.....	157
Майстро Д.М., Максакова Р.М. ПРАВОВИЙ СТАТУС ДЕПУТАТІВ МІСЦЕВИХ РАД, ПОВНОВАЖЕННЯ ЯКИХ ПЕРЕДАНІ ВІЙСЬКОВИМ АДМІНІСТРАЦІЯМ: ПРОБЛЕМИ ТЛУМАЧЕННЯ ТА ПРАВАЗАСТОСУВАННЯ.....	163
Мелех Л.В., Мелех Б.В. ЛЕГІТИМНІСТЬ ОБМЕЖЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ ТА СВОБОД ГРОМАДЯН ТА ЇХ ЗАХИСТ У СУДІ.....	170
Мельник А.І. ЕВОЛЮЦІЯ ІДЕЇ ПОДІЛУ ВЛАДИ В УКРАЇНСЬКІЙ ПОЛІТИКО-ПРАВОВІЙ ДУМЦІ В ГАЛИЧИНІ У МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД (1918–1939 РР.).....	175
Монастирський М.В. ПЕРШІ ПОВОЄННІ ВИБОРИ В УКРАЇНІ: ПЕРЕВАГИ МАШИН САМООБСЛУГОВУВАННЯ.....	184
Ондрова Й., Ураднік М. ПОДОЛАННЯ ПРАВОВОГО ФОРМАЛІЗМУ ТА ЗАХИСТ КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ СЛОВАЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ.....	194
Пирога І.С., Белова М.В., Фрідманська В.І. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО ГРОМАДЯН НА ЗАМІНУ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ АЛЬТЕРНАТИВНОЮ (НЕВІЙСЬКОВОЮ) СЛУЖБОЮ: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ.....	203
Ференець О.Є. МЕТОДОЛОГІЯ ПРАВОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ОСНОВ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА НАРОДУ У ЗДІЙСНЕННІ ПРАВОСУДДЯ ЧЕРЕЗ ІНСТИТУТ ПРИСЯЖНИХ В УКРАЇНІ.....	209
Хван Р.М. РОЛЬ ФЕНОМЕНОЛОГІЇ МУНІЦИПАЛІЗМУ В СТАНОВЛЕННІ КОНЦЕПТУ «КОНСТИТУЦІЙНА ЛЮДИНА».....	214
Шатіло В.А. МІЖНАРОДНІ ФІНАНСОВІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК УЧАСНИКИ ПРАВОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....	227
Шевчук В.А. СТАНДАРТИ ВИРІШЕННЯ ВИБОРЧИХ СПОРІВ У ПРАКТИЦІ НАЦІОНАЛЬНИХ СУДІВ ТА ЄСПЛ.....	232
РОЗДІЛ III. ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС; СІМЕЙНЕ ПРАВО; МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО	
Бігунець Р.Р. ПОНЯТТЯ ТА ПРАВОВА ПРИРОДА ЮРИДИЧНОГО ФАКТУ НАРОДЖЕННЯ.....	238
Булеца С.Б. ВІРТУАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА ВІРТУАЛЬНА КОНФІДЕНЦІЙНІСТЬ ЯК ОСОБИСТЕ НЕМАЙНОВЕ ПРАВО.....	243
Возняковська К.А., Кіріяк О.В. СТРОКИ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ КЛАСИФІКАЦІЇ ТА ПРАВАЗАСТОСУВАННЯ.....	253
Гринько С.Д. ОСОБЛИВОСТІ ЗАВДАННЯ ШКОДИ СПОЖИВАЧАМ НЕДОЛІКАМИ ТОВАРІВ, РОБІТ (ПОСЛУГ) В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ: РИМСЬКЕ ПРАВО ТА СУЧАСНІСТЬ.....	260
Іванець І.П. ПРИНЦИП СВОБОДИ ДОГОВОРУ: ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА.....	267
Ілляшев М.І. ЩОДО УМОВ НАСТАННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ ЗА ДІЇ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ ТА ДІЇ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ, ЩО НАЛЕЖАТЬ ДЕРЖАВІ.....	272
Копил Я.В. ІНСТИТУТ СЕКРЕТНИХ ВІНАХОДІВ У США: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ.....	277
Менджул М.В., Данюк Л.В. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МЕДИЧНОЇ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ НЕПОВНОЛІТНІХ У США.....	285

Михальнюк О.В. ПРИНЦИП АКЦЕСОРНОСТІ ПОРУКИ У СУДОВІЙ ПРАКТИЦІ.....	291
Міщук І.В. ЗАХИСТ ПРАВ ДИТИНИ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ПРИНЦИПУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЙКРАЩИХ ІНТЕРЕСІВ ДИТИНИ.....	297
Оганісян Ц.В. РЕАБІЛІТАЦІЯ ТА СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ ДІТЕЙ ВІЙНИ: ПРАВОВІ ГАРАНТІЇ ТА МЕХАНІЗМИ ЇХ РЕАЛІЗАЦІЇ.....	304
Піддубна В. ПРАВОВІ ПІДХОДИ ДО ПОНЯТТЯ ДЕРЖАВИ ЯК ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА.....	313
Романенко В.О. ПРАВОВІ ВИМОГИ ДО ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ ЯК ЗАСНОВНИКА (УЧАСНИКА) ГОСПОДАРСЬКОГО ТОВАРИСТВА.....	319
Тарасюк А.Ю. РІЗНОВИДИ СУБ'ЄКТІВ ВИКОРИСТАННЯ ПРАВ НА ЗОБРАЖЕННЯ ЛЮДИНИ В СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я: НАУКОВО-ПРАВОВИЙ ВИМІР.....	324
Цимбалюк В.І. УЧАСТЬ ОРГАНІВ ОПІКИ У СПРАВАХ ПРО УСИНОВЛЕННЯ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ ТА ПРАКТИКА.....	329
Шпуганич І.І., Самагальська Ю.Я. ПІДСТАВИ ТА ПОРЯДОК ПРИПИНЕННЯ ДІЇ СВДОЦТВА НА ТОРГОВЕЛЬНУ МАРКУ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ.....	335
РОЗДІЛ IV. ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО, ГОСПОДАРСЬКО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО	
Бай О.С. РОЛЬ ДЕРЖАВИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПОВАГИ ДО ПРАВ ЛЮДИНИ В ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	342
Войнарівський М. ЩОДО ПІДСТАВ ТА РОЗМІРІВ АДМІНІСТРАТИВНО-ГОСПОДАРСЬКИХ ШТРАФІВ У СФЕРІ АВТОМОБІЛЬНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ.....	348
Волкова Ю.Г. РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ТЕХНІЧНОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНІ: АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВСТВА ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ.....	355
Єфімов О.М., Білоусова Н.О., Брожко Н.І. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ КОНЦЕНТРАЦІЇ У ФОРМІ ОТРИМАННЯ В КОРИСТУВАННЯ ЄДИНОГО МАЙНОВОГО КОМПЛЕКСУ БЕЗ ПЕРЕДАЧІ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....	360
Міхневич Л.В., Гафурова О.В., Новак Т.С. ПОНЯТТЯ ХОЛДИНГУ: ВІЗІЯ ЛЕГАЛЬНОЇ ДЕФІНІЦІЇ У КОНТЕКСТІ НОВІТНІХ ЗАКОНОДАВЧИХ РІШЕНЬ.....	365
Погурельський А. ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ АВТОНОМНИХ НАЗЕМНИХ СИСТЕМ ЗІ ШТУЧНИМ ІНТЕЛЕКТОМ В УКРАЇНІ ТА РОЗПОДІЛ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....	371
Серт О.В. ПРИМУСОВА ОДНОРІВНЕВА СТРУКТУРА КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ЯК СТРУКТУРНИЙ ЗАСІБ ЗАХИСТУ КОНКУРЕНЦІЇ.....	377
Усатий В.О. ФЕНОМЕН ПРОМИСЛОВОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ ТА ПИТАННЯ ЇЇ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	384
Чавостін Д.А. ІНСТИТУЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ «ЗЕЛЕНОГО» ЗРОСТАННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ.....	390
Щербакова Н.В. DUE DILIGENCE VS. COMPLIANCE – ЧИ ЯКИЙ ІНСТРУМЕНТ КРАЩЕ ЗАБЕЗПЕЧУЄ ЕФЕКТИВНІСТЬ БІЗНЕСУ ТА ЙОГО ФІНАНСОВУ СТАБІЛЬНІСТЬ.....	395
РОЗДІЛ V. ТРУДОВЕ ПРАВО; ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	
Бурак В.Я., Ласько І.М. ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ І ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ ВРАЗЛИВИХ КАТЕГОРІЙ НАСЕЛЕННЯ.....	408

Бутинська Р.Я. ОСОБЛИВОСТІ ОХОРОНИ ПРАЦІ НЕПОВНОЛІТНІХ: НАЦІОНАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД.....	414
Жигилій С.П. НЕРОЗГОЛОШЕННЯ КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ – ОДНА ІЗ ВАЖЛИВИХ УМОВ ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ (КОНТРАКТУ).....	421
Кухар К.О. ДО ПИТАННЯ РОЗІРВАННЯ ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ У ЗВ'ЯЗКУ З МОБІНГОМ НА РОБОЧОМУ МІСЦІ.....	426
Павловський А.М. АНАЛІЗ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ НА ВІДПОВІДНІСТЬ ПРАВУ ЄС ТА КОНВЕНЦІЯМ І РЕКОМЕНДАЦІЯМ МОП.....	431
Русаль Л.М. СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВЕ ГАРАНТУВАННЯ В ЗАГАЛЬНІЙ СИСТЕМІ ГАРАНТІЙ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА.....	437
Теличко О.А., Рекун В.А. ДИСЦИПЛІНАРНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ОКРЕМИХ КАТЕГОРІЙ ПРАЦІВНИКІВ-ПРАВНИКІВ.....	442
РОЗДІЛ VI. ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО; АГРАРНЕ ПРАВО; ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО; ПРИРОДОРЕСУРСНЕ ПРАВО	
Ігнатенко І.В., Лейба Л.В. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОСТОРОВОГО ПЛАНУВАННЯ В КОНТЕКСТІ КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН.....	450
Кирилюк В.В. СУЧАСНЕ ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ АГРОЕКСПОРТУ: НОВЕЛИ ВІТЧИЗНЯНОГО ЗАКОНОДАВСТВА.....	458
Лісова Т.В. ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК ДЛЯ МІСТОБУДІВНИХ ПОТРЕБ.....	463
Платонова Є.О. ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ РЕКРЕАЦІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В УКРАЇНІ: ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ.....	468
Харитонова Т.Є., Щербаков Ю.С. ЕВОЛЮЦІЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНУ ЗЕМЕЛЬ ЕНЕРГЕТИКИ.....	474
РОЗДІЛ VII. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО	
Андріїв Д.М. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПОВЕРНЕННЯ ДІТЕЙ ДО УКРАЇНИ.....	481
Березюк Д.О. ОРГАНІЗАЦІЯ СУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	486
Беседін І.О. ПРИНЦИПИ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ.....	491
Бойко І.В. ВИДИ АКТИВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ.....	497
Важинський В.М. МЕТОДИ ЗАПОБІГАННЯ ПОРУШЕННЯМ СУСПІЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ У ДІЯЛЬНОСТІ ІНСТИТУЦІЙНИХ ІНВЕСТИТОРІВ.....	504
Гавриленко В.В. ІНСТИТУТ НАЦІОНАЛЬНИХ КООРДИНАТОРІВ У ЗАПОБІГАННІ ТА ПРОТИДІЇ ПРАВОПОРУШЕННЯМ В УКРАЇНІ.....	509
Галус О.О., Гаврік Р.О. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВА НА ЦИВІЛЬНУ ВОГНЕПАЛЬНУ ЗБРОЮ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА.....	515
Гончаренко Г.А., Нікітюк Ю.М. ЗАХОДИ ДЕРЖАВИ ЩОДО РЕІНТЕГРАЦІЇ ТОТ УКРАЇНИ ЯК СКЛАДОВА ВІДНОВЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ДЕРЖАВНОСТІ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....	520
Грищук А.Б. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В ОРГАНАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ.....	527

Єфіменко В.О. ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ПУБЛІЧНОГО ЗОВНІШНЬОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ.....	533
Єфіменко Н.В. ЗМІСТ ПРИНЦИПУ ОФІЦІЙНОСТІ У КОНТЕКСТІ МЕТИ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА ЯК НОРМАТИВНО-ЦІННІСНОГО ПІДҐРУНТЯ ПРОЦЕДУРИ СУДОВОГО ОСКАРЖЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ.....	539
Заборовський В.В. ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННІ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я (ТРАНСПЛАНТОЛОГІЯ І ДРТ) ТА ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНФІДЕНЦІЙНОСТІ МЕДИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ У ВОЄННИЙ ЧАС.....	545
Задирака Н.Ю., Веліков С.Г. РОЗВИТОК ПРАВНИЧОЇ ДУМКИ ЩОДО ЗДІЙСНЕННЯ СУДОВОГО КОНТРОЛЮ В СФЕРІ МІСТОБУДУВАННЯ.....	553
Іванова Р.Ю. ФІНАНСУВАННЯ ВООЗ ПРОЕКТІВ З ОБЛАДНАННЯ ДЛЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ: СТРАТЕГІЧНА ОЦІНКА.....	559
Ігонін Р.В. МІНІСТЕРСТВО СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТ КОНТРОЛЮ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ.....	564
Кальчук О.М. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ВІДБОРУ КАДРІВ ДО ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ.....	571
Кантор Н.Ю. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ МЕХАНІЗМУ ЦІЛЕПОКЛАДАННЯ НОРМ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА: ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНИЙ АСПЕКТ.....	576
Ковальов Н.С. ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗМІЦНЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....	581
Ковальчук А.Ю., Наконечна І.В. ПОШИРЮВАННЯ НЕПРАВДИВИХ ЧУТОК, ЩО МОЖУТЬ ВИКЛИКАТИ ПАНІКУ СЕРЕД НАСЕЛЕННЯ АБО ПОРУШЕННЯ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ: АДМІНІСТРАТИВНИЙ ДЕЛІКТ В УМОВАХ ГІБРИДНИХ КОНФЛІКТІВ.....	587
Колб С.О. ПРАВОВІ ТА ІНСТИТУЦІЙНІ ЗМІНИ В СИСТЕМІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ УКРАЇНИ.....	593
Колеснікова М.В., Лелека С.С. РОЗВИТОК, СТАНОВЛЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ЮСТИЦІЇ В УКРАЇНІ.....	602
Кондратюк Н.С., Бубнова А.С., Параниця С.П. СУТНІСТЬ ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ В ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	610
Котляренко О.П., Агафонова Ю.П. ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ ПОНЬЯТЬ «ВОЄННИЙ СТАН» ТА «ОСОБЛИВИЙ ПЕРІОД» ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ.....	615
Крайній П.І., Торончук І.Ж. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУДІВ У ДЕРЖАВІ ІЗРАЇЛЬ.....	621
Ланцев В.М. ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДУ АДВОКАТА ЯК САМОЗАЙНЯТОЇ ОСОБИ В УКРАЇНІ.....	626
Левандовський Ч.Ч. ОСОБЛИВОСТІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ У ГАЛУЗІ БУДІВНИЦТВА ЗА КОШТИ ГРАНТОВОГО ФІНАНСУВАННЯ (GRANT FUNDING) МІЖНАРОДНИХ ВАЛЮТНО-КРЕДИТНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ.....	633
Лепіш Н.Я., Павлович-Сенета Я.П. ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ В ГАЛУЗІ ДОРОЖНЬОГО РУХУ ЯК ЗАСІБ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	645
Марцеляк О.В. СПІВПРАЦЯ УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМИ ФІНАНСОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ В УМОВАХ ВІЙНИ, ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	651

Музика-Стефанчук О.А., Губерська Н.Л. ПЛАН ДІЙ ВЕРС ТА МІЖНАРОДНІ ЗАХОДИ ПРОТИДІЇ АГРЕСИВНОМУ ПОДАТКОВОМУ ПЛАНУВАННЮ.....	659
Мушенко В.В., Данченко Т.В., Бісюк О.С. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН ЩОДО ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ЗАДОВОЛЕНОСТІ СУСПІЛЬСТВА ДІЯЛЬНІСТЮ ФІСКАЛЬНИХ ОРГАНІВ ДЕРЖАВИ.....	665
Мушенко В.В., Чигир П.Р. ГЕНЕЗА РОЗВИТКУ НАУКОВОЇ ДОКТРИНИ ПРО ДЕРЖАВНИЙ СУВЕРЕНІТЕТ.....	671
Пилип'юк О.М. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА: СУТНІСТЬ, ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ.....	677
Проценко В.С. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ В МІНІСТЕРСТВІ ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ ТА ПІДВІДОМЧИХ ОРГАНАХ.....	684
Ростовська К.В. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОБРАННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ЕФЕКТИВНОГО СПОСОБУ ЗАХИСТУ ПОРУШЕНИХ ПРАВ ОСІБ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ.....	694
Сиймовський Р.М. БАЛАНС ПУБЛІЧНИХ ТА ПРИВАТНИХ ІНТЕРЕСІВ У СУДОВІЙ ПРАКТИЦІ ЩОДО ПРИЗНАЧЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ОПІКУНАМИ У ПЕРІОД ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ.....	699
Склярова Т.А. ОСНОВНІ ОЗНАКИ УПРАВЛІННЯ КОМУНАЛЬНИМ МАЙНОМ.....	705
Степановський В.С. СПІЛЬНА БЕЗПЕКОВА ПОЛІТИКА ТА НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ДОСВІД ТА ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ.....	710
Степановський В.С. СЛУЖБА БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТ ЗАХИСТУ ДЕРЖАВНОГО СУВЕРЕНІТЕТУ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ЦІЛІСНОСТІ: ПРАВОВА ОСНОВА ДІЯЛЬНОСТІ.....	715
Тимчак В.В., Тимчак М.В. ФІНАНСОВА АВТОНОМІЯ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ МЕЖІ ТА МОЖЛИВОСТІ.....	720
Турчинов К.О. РОЛЬ ПАРЛАМЕНТУ В СИСТЕМІ УРЯДУВАННЯ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ.....	726
Хоменко Ю.В. ІНСТИТУЦІЙНА СИСТЕМА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ОБМІНУ ПОДАТКОВОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ З КОМПЕТЕНТНИМИ ОРГАНАМИ ІНОЗЕМНИХ КРАЇН.....	733
Хребтова А.А., Пустовіт І.В. АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ДОВЕДЕННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ ДО СТАНУ СП'ЯНІННЯ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ, ПРОБЛЕМИ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ.....	741
Цицюра В.І. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОСОБЛИВИХ ПРАВОВИХ РЕЖИМІВ.....	751
Шатохін В.П. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДОДЕРЖАННЯМ ЗАКОНОДАВСТВА НА ТРАНСПОРТІ: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....	757
Шевченко М.В. ОСНОВНІ ЗАСАДИ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВИКОНАННЯ ДЕЛЕГОВАНИХ ВЛАДНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ ПРИВАТНИМИ ОСОБАМИ.....	762
Шорський П.О. СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА ІНФОРМАЦІЙНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ.....	767

РОЗДІЛ VIII. КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ; КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО

Альбещенко О.С., Вейц А.М., Ягодзінська А.С. СВІТОВИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ ПРИВАТНИХ ВІЙСЬКОВИХ КОМПАНІЙ У КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ.....	781
Андрушко А.В. ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВСТВА ЗАРУБІЖНИХ ДЕРЖАВ ПРО ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ГЕНОЦИД.....	788
Білінський І.А., Ковальчук Ю.І. СУБ'ЕКТИВНІ ОЗНАКИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 203-2 КК УКРАЇНИ.....	810
Берзіна А.Б. СОЦІАЛЬНО-ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ КРИМІНАЛІЗАЦІЇ ДІЯНЬ, ЩО ПОСЯГАЮТЬ НА ВСТАНОВЛЕНИЙ ПОРЯДОК ОБІГУ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ, ЗА КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОМ США.....	815
Волобуєв А.Ф. СМЕРТНА КАРА ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ ЯК ЗАСІБ ПУБЛІЧНОЇ ПРЕВЕНЦІЇ.....	820
Козлова Т.Б. КРИМІНАЛЬНІ КОРУПЦІЙНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ.....	826
Корогод С.В. ПРИЧИНИ НАСИЛЬСТВА У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ: ЯК ВІЙНА ЗМІНЮЄ ДИТЯЧУ ПОВЕДІНКУ.....	832
Кришевич О.В. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА КВАЛІФІКАЦІЯ ПОРУШЕННЯ САНІТАРНИХ ПРАВИЛ І НОРМ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ІНФЕКЦІЙНИМ ХВОРОБАМ ПІД ЧАС РЕЛІГІЙНИХ ВІРОВЧЕНЬ, ВІРОСПОВІДАНЬ ЧИ ВИКОНАННЯ РЕЛІГІЙНИХ ОБРЯДІВ.....	838
Кріцак І.В., Пригоцький В.А., Морозова О.М. ФРОНТИР У ФОКУСІ КРИМІНОЛОГІЧНОГО АНАЛІЗУ: ПОНЯТТЯ, ЗМІСТ, ВИМІРИ.....	843
Лазаренко А.М., Максименко М.І. КРИМІНОЛОГІЧНЕ ПРОФІЛЮВАННЯ ЯК МЕТОДИКА ЗАПОБІГАННЯ САМОВІЛЬНОМУ ЗАЛИШЕННЮ ВІЙСЬКОВОЇ ЧАСТИНИ ТА МІСЦЯ СЛУЖБИ.....	854
Мозоль С.А., Левченко Ю.О. ДЕТЕРМІНАНТИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ СТРАХУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	859
Налуцишин В.В., Налуцишин В.В., Налуцишин Р.В. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ СУДОВИХ АКТИВ ЩОДО ПОКАРАНЬ У ВИДІ ДОВІЧНОГО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ.....	865
Панасюк І.С. НАДАННЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ КРЕДИТНИМИ СПІЛКАМИ В УКРАЇНІ ЯК ОБ'ЄКТ КРИМІНОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.....	871
Посудевський І.В. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ КОРИСЛИВО-НАСИЛЬНИЦЬКИХ ЗЛОЧИНІВ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ ІНОЗЕМЦЯМИ У СКЛАДІ ОРГАНІЗОВАНИХ ГРУП В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ В УКРАЇНІ.....	877
Продан Т.В. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОТИДІЯ ДИТЯЧІЙ ПОРНОГРАФІЇ.....	884
Собкович О.В. ДОСВІД КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ У СФЕРІ СТРАХУВАННЯ.....	889
Тимошенко В.І. ВПЛИВ ЗОВНІШНІХ ФАКТОРІВ НА ОСОБИСТІСТЬ ЗЛОЧИНЦЯ.....	895
Толкач А.М. ЖІНОЧА ЗЛОЧИННІСТЬ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ.....	901
Тома М.Г., Василюва О.В. ІНСТРУМЕНТИ OSINT: ФІКСАЦІЯ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ В УКРАЇНІ.....	905

Філіпчук О.Г. УЧАСТЬ УКРАЇНИ У МІЖНАРОДНІЙ СИСТЕМІ ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ.....	910
Чекмарьова І.М., Кулик Л.М., Ярош В.В. АНАЛІЗ МІЖНАРОДНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ПОРУШЕННЯ НЕДОТОРКАНОСТІ ЖИТЛА.....	915
Чугаєвська А.В. ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ІНСТИТУТУ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ.....	920
Ющик О.І., Дякур М.Д. ПОЗБАВЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ НАГОРОДИ УКРАЇНИ ЯК ВИД ПОКАРАННЯ.....	930
РОЗДІЛ ІХ. КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ	
Балацька О.Р., Нижник Г.П. ЕВОЛЮЦІЯ ІНСТИТУТУ ВІДКРИТТЯ МАТЕРІАЛІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА ЗАХИСТ.....	935
Балибіна А.Р., Соколовський М.В. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ТЕРОРИСТИЧНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	941
Бісюк О.С., Федорчук К.Т. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПРОТОКОЛІВ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ЯК ДЖЕРЕЛ ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ.....	947
Богініч І.О. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ТА ІНШИХ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НЕГЛАСНОГО ОТРИМАННЯ ІНФОРМАЦІЇ.....	954
Ваколюк Ю.О. ПОНЯТТЯ «ВІДКРИТТЯ МАТЕРІАЛІВ» У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ.....	960
Вапнярчук В.В. ЩОДО ДОСЛІДЖЕННЯ ЗМІСТУ ЕЛЕКТРОННИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ, КОМП'ЮТЕРНИХ СИСТЕМ АБО ЇХ ЧАСТИН, МОБІЛЬНИХ ТЕРМІНАЛІВ СИСТЕМ ЗВ'ЯЗКУ ПІД ЧАС КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ.....	967
Герасименко О.М. ДОСВІД ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ НА ОБ'ЄКТАХ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ЄС ТА США: ТЕОРЕТИЧНИЙ, ПРАВОВИЙ, ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ АСПЕКТИ.....	973
Дуфенюк О.М., Нагорняк Ю.В. ЗВ'ЯЗОК ЯКОСТІ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ, ТАКТИКИ ЗАХИСТУ ТА РІШЕНЬ СУДУ ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ (НА ПРИКЛАДІ СПРАВ ПРО ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ).....	987
Дуфенюк О.М. НЕВИРІШЕНІ ПРОБЛЕМИ ТА НОВІ ВИКЛИКИ ВИКОРИСТАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ ОПЕРАТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ.....	993
Каланча І.Г., Стемковський Д.Б. ВИКОРИСТАННЯ ДОКАЗІВ, ЩО МАЮТЬ ЕЛЕКТРОННУ ФОРМУ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ: СУДОВА ПРАКТИКА.....	1001
Качан Т.В. ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОВЖИВАННЯ ВЛАДОЮ АБО СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ.....	1009
Климчук М.П., Мацола А.А. ОБСТАВИНИ, ЩО ПІДЛЯГАЮТЬ ВСТАНОВЛЕННЮ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОВЖИВАННЯ ВПЛИВОМ.....	1014
Когут І.А. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВОЇ ФОРМИ ВЗАЄМОДІЇ СЛІДЧОГО ТА ДІЗНАВАЧА ІЗ ПРОКУРОРОМ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ.....	1021
Крижановський А.С. КРИТЕРІЇ ВІДНЕСЕННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ ІНФОРМАЦІЇ ДО ВИДІВ ДОКАЗІВ.....	1027
Моренко В.І. ЗАКРИТТЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЯК ЄДИНЕ МОЖЛИВЕ ЗАКОННЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ РІШЕННЯ ПРОКУРОРА (СТОРОНИ ОБВИНУВАЧЕННЯ) У ВИПАДКУ ЗАКІНЧЕННЯ СТРОКУ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ.....	1033

Найдюнов Є.В. КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНІ ГАРАНТІЇ ПРИ ПРИТЯГНЕННІ ВІЙСЬКОВИХ КОМАНДИРІВ ДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ: ДОСВІД МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ.....	1039
Ошедша А.Д. ПОЧАТОК ПЕРЕБІГУ СТРОКУ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ДО ПОВІДОМЛЕННЯ ОСОБИ ПРО ПІДОЗРУ.....	1047
Попович М.В. ІСТОРІЯ ТА РОЗВИТОК ТЕХНОЛОГІЙ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ЗА ВІДБИТКАМИ ПАЛЬЦІВ В КРИМІНАЛІСТИЦІ.....	1053
Пчеліна О.В. ВИКОРИСТАННЯ ПРАКТИКИ ЄСПЛ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ.....	1058
Радзієвський Ю.Є. ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ ОБҐРУНТУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ РІШЕНЬ, ЩО УХВАЛЮЮТЬСЯ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ЗДІЙСНЕННЯ СУДОВОГО КОНТРОЛЮ.....	1063
Соколовський М.В., Гарницька А.О. ОСОБЛИВОСТІ ДОКАЗОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ТЕРОРИСТИЧНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ.....	1071
Шищенко А.А. СЛІДЧІ ДІЇ В УКРАЇНІ, НІМЕЧЧИНІ ТА ФРАНЦІЇ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА ПРАКТИКИ ЗАСТОСУВАННЯ.....	1076
Щербаковський М.Г. ОГЛЯД ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ, ЗНИЩЕНОГО АБО ПОШКОДЖЕНОГО В РЕЗУЛЬТАТІ ПІДПАЛУ.....	1083
Щербина С.О. ОГЛЯД МІСЦЯ ПОДІЇ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ОСОБИ, УЧИНЕНИХ ЧЛЕНАМИ МОЛОДІЖНИХ НЕФОРМАЛЬНИХ ГРУП (ОБ'ЄДНАНЬ).....	1089
Яковчук І.В. ТИПОВІ СЛІДЧІ СИТУАЦІЇ В МЕТОДИЦІ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОВЖИВАННЯ ВПЛИВОМ.....	1093
РОЗДІЛ X. СУДОУСТРІЙ; ПРОКУРАТУРА ТА АДВОКАТУРА	
Коренев А.О. ПЕРЕЗАВАНТАЖЕНІСТЬ СУДІВ УКРАЇНИ: ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ.....	1099
Михайлюк С.С. ПРОКУРОРСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ: ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ.....	1105
Проскурня В.О. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ ПУБЛІЧНОСТІ СУДОВОЇ ВЛАДИ ТА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	1112
Циганюк Ю.В., Гончаров М.С. ДОТРИМАННЯ ГАРАНТІЙ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ.....	1117
Чайка Р.А. ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВИЩОЇ РАДИ ПРАВОСУДДЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ РЕФОРМУВАННЯ.....	1124
РОЗДІЛ XI. МІЖНАРОДНЕ ПРАВО	
Бабарицький О.В., Ігнат'єва А.І., Брянкін А.С. МІЖНАРОДНИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....	1130
Бей А.М. ІНТЕГРАЦІЯ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ В ОРГАНІЗАЦІЮ ОБОРОННИХ ЗАКУПІВЕЛЬ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	1136
Бондаренко Є. ЕНЕРГЕТИЧНА БЕЗПЕКА ЯК ЧИННИК НАЦІОНАЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ПРАВОВИЙ КОНТЕКСТ.....	1142

Бушок О.О. КОНЦЕПЦІЯ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ В ІСТОРИЧНІЙ РЕТРОСПЕКТИВІ.....	1148
Гафарова К.К. ПРАВОВІ ЗАСАДИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА АЗЕРБАЙДЖАНУ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	1153
Гіблалієва А. РОЛЬ ТРАДИЦІЙНИХ МЕХАНІЗМІВ У СФЕРІ ГЕНДЕРНОГО РОЗВИТКУ.....	1159
Даніелян Д.А. ЗЛОЧИН ГЕНОЦИДУ ЗА МІЖНАРОДНИМ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОМ: ВИЗНАЧЕННЯ ТА ОЗНАКИ.....	1167
Денисенко С.І., Шлапко Т.В., Ільченко О.В. МИТНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ НА ШЛЯХУ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ: КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ.....	1172
Желеховська Т.В. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ТА ПОЛІТИЧНИХ САНКЦІЙ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ.....	1178
Іліка М.І., Торончук І.Ж., Яремчук В.В. РОЛЬ ЗАГАЛЬНИХ ПРИНЦИПІВ ПРАВА У ПОКАРАННІ ЗЛОЧИНУ АГРЕСІЇ РФ ПРОТИ УКРАЇНИ.....	1183
Кадуха І.В. ЗАХИСТ ПРАВ ДІТЕЙ НА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТИ.....	1189
Карвацька С.Б., Маник А.З., Яремчук В.В. КІБЕРПРОСТІР: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ ПРЕЦЕДЕНТНОГО ПРАВА МС ООН.....	1194
Карвацька С.Б., Яремчук В.В. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОТИДІЇ ВІДМИВАННЯ КОШТІВ ТА ФІНАНСУВАННЯ ТЕРОРИЗМУ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ.....	1200
Ковальова М.В. ТЛУМАЧЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ПРАКТИЧНІ ВИКЛИКИ.....	1206
Краснікова О.В. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ПІДВОДНОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ У СВІТІ ЗАГРОЗ ВІД ЗМІН КЛІМАТУ.....	1212
Максимович Р.О. ТРАНСФОРМАЦІЯ СОЦІАЛЬНИХ ДЕРЖАВ ВНАСЛІДОК ВІЙСЬКОВИХ КОНФЛІКТІВ.....	1219
Мальцев С.Ю. БЕЗПЕКА ІНФОРМАЦІЙНИХ МЕРЕЖ ТА ЗАХИСТ ПРАЙВЕСІ: ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ Й ІНТЕГРАЦІЙНІ ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ.....	1225
Медвідь Л.П., Прокопчук П.А. АНАЛІЗ МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ УКРАЇНИ, ЩО РЕГУЛЮЮТЬ ПОРЯДОК ПОВОДЖЕННЯ З ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИМИ.....	1234
Назаренко Я.Л. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ АВІАПЕРЕВІЗНИКА ЗА ЗАРЕЄСТРОВАНІЙ БАГАЖ ПАСАЖИРА.....	1240
Наливайко О.І. РОЛЬ ДЕРЖАВИ У ЗНИЖЕННІ РІВНЯ ДТП: ПРАВОВІ АСПЕКТИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ НОРМ.....	1246
Ніколенко Л.М. ПРИНЦИПИ ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ЯК КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРАВОВОЇ ІНТЕГРАЦІЇ.....	1251
Переверзєва О.С. ОБМЕЖЕННЯ ІМУНІТЕТІВ МОРСЬКИХ ТА ПОВІТРЯНИХ СУДЕН.....	1256
Полюхович О.І., Міщук І.В., Вознюк С.С. УКРАЇНСЬКА ФОРМУЛА МИРУ: ПРАВОВА ДИСКУСІЯ.....	1262
Славко А.С., Коваль В.М. МЕДІА ЯК СПЕЦИФІЧНИЙ СУБ'ЄКТ ЗЛОЧИНУ ЗАКЛИКІВ ДО ГЕНОЦИДУ.....	1269

Табачук Н.П. АКТУАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОГО ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДОМІНУВАННЯ НА РИНКУ У СВІТЛІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ..... **1278**

Фетько Ю.І. ПРАВОВІ ЗАСАДИ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ТРАНСКОРДОННОГО ТА РЕГІОНАЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ..... **1287**

Чернобук В.В. ЗАХИСТ ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ..... **1291**

РОЗДІЛ XII. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОЇ ПРАВОВОЇ НАУКИ

Артемів В.Ю., Калінін О.В. ДЕОНТОЛОГІЧНІ КОДЕКСИ СПЕЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ АМЕРИКИ ТА УКРАЇНИ: СПІВСТАВНИЙ АНАЛІЗ..... **1295**

Костюк Ю.В. ПРАВО НА РЕАБІЛІТАЦІЮ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ..... **1300**

РОЗДІЛ XIII. РЕЦЕНЗІЇ

Кобилецький М.М. РЕЦЕНЗІЯ НА РУКОПИС КНИГИ ДМИТРА ЧОБОТА, ВІКТОРА АКУЛЕНКА НА ТЕМУ: «ВИНИКНЕННЯ І РОЗВИТОК ДАВНЬОЇ ДЕРЖАВНОСТІ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ (ІСТОРИКО-ПРАВНИЧІ НАРИСИ. VIII СТ. ДО Н. Е. – 882 РІК Н. Е.)»..... **1306**

CONTENTS

SECTION I. THEORY AND HISTORY OF THE LAW AND THE STATE; HISTORY OF POLITICAL AND LEGAL DOCTRINES

Boyko I.Y., Kovalchuk I.V., Zayats O.V. THE PLACE AND ROLE OF THE COLLECTIVE JUDICIARY IN THE FORMATION OF PRINCIPLES OF INTEGRITY AND ACCESS TO JUSTICE IN UKRAINE (14TH–18TH CENTURIES).....	25
Honcharov M.V., Honcharov A.V. GENERAL THEORETICAL FOUNDATIONS OF THE STUDY OF THE CONCEPT OF «INFORMATION SECURITY».....	32
Gumenyuk V.V. PUBLISHING ACTIVITIES IN THE CONTEXT OF NATIONAL STATE FORMATION OF THE UKRAINIAN FAR EASTERN REPUBLIC.....	37
Husariev S.D., Tykhomyrov D.O. MODERN APPROACHES OF INTERPRETATION OF THE CONCEPT OF LEGAL CONSTRUCTIONS.....	43
Kelbia S.G. THE RULE OF LAW IN THE UNR CONSTITUTION OF 1918.....	49
Kostenko S.O. THE PHENOMENON OF DIGITALIZATION LAW AND ITS IMPACT ON LEGAL EDUCATION.....	54
Kryzhevskiy A.V. THE INFLUENCE OF THE RECEPTION OF ROMAN-BYZANTINE LAW ON THE FORMATION OF THE LEGAL CULTURE OF RUS: A CASE STUDY OF THE CHURCH STATUTE OF PRINCE VOLODYMYR.....	61
Kushnir Ya.V. THE 1923 CONSTITUTION IN THE HISTORY OF ROMANIA: POLITICAL STRUGGLES AND DEMOCRATIC CHALLENGES.....	69
Melnyk S.V., Medvid L.P. THEORETICAL FOUNDATIONS AND HISTORICAL DEVELOPMENT OF DEMOCRATIC CIVILIAN CONTROL OVER THE SECURITY AND DEFENSE SECTOR.....	75
Nastasiak I.Yu., Luts L.A. CONTINENTAL TYPE OF LEGAL SYSTEMS: SCIENTIFIC INNOVATIONS OF RESEARCH IN THE CONTEXT OF MODERN REALITIES.....	82
Onishchenko N.M., Malyuga L.Yu., Bulkat M.S. DEMOCRACY: VECTORS OF RESEARCHES IN UKRAINE.....	100
Prykhodko O.S. LEGAL SUPPORT FOR THE RIGHTS AND FREEDOMS OF MILITARY PERSONNEL OF THE ARMED FORCES OF UKRAINE AND PERSONS DISCHARGED FROM MILITARY SERVICE: MODERN CHALLENGES AND PROSPECTS.....	106
Sachko A.R. CONCEPTUAL ACTS IN THE SYSTEM OF LEGAL DOCUMENTATION: THEORETICAL AND LEGAL ASPECTS.....	111
Stengach N.O., Danilova A.V. THE INFLUENCE OF THE IDEOLOGY OF THE ENLIGHTENMENT ON THE POLITICAL AND LEGAL CULTURE OF THE NATIONAL ELITE OF THE UKRAINIAN COSSACK STATE (SECOND HALF OF THE XVII-XVIII-TH CENTURY) AND ITS SIGNIFICANCE FOR UKRAINIAN STATE-BUILDING PROCESSES.....	116
SECTION II. CONSTITUTIONAL LAW; MUNICIPAL LAW	
Batanova N.M. METHODOLOGICAL PARADIGM OF CONSTITUTIONAL AND LEGAL RESPONSIBILITY IN THE FOCUS OF SYSTEMIC AND SYNERGISTIC ANALYSIS.....	124
Bernaziuk I.M. ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN JUSTICE: CONSTITUTIONAL AND LEGAL ASPECT.....	130
Bondarenko Ya.O. CONSTITUTIONAL AND LEGAL BASIS OF THE ORGANIZATION OF LOCAL SELF-GOVERNMENT IN PORTUGAL.....	137

Zavorotchenko T.M. DISADVANTAGES OF THE CHARTER OF THE EUROPEAN UNION ON FUNDAMENTAL RIGHTS AND THE NEED TO ADD NEW RIGHTS AND FREEDOMS: A THEORETICAL ANALYSIS.....	143
Kmetyk-Podubinska K.I. THE CONTENT OF THE RIGHT TO ACCESS INFORMATION IN THE MODERN INFORMATION SOCIETY.....	147
Kulinich O.O. THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS OF IMPROVING LEGAL STRUCTURES.....	152
Lytvynenko I.L. THE CONCEPT AND MECHANISMS FOR IMPLEMENTING THE EXCLUSIVE COMPETENCE OF LOCAL COUNCILS.....	157
Maistro D.M., Maksakova R.M. LEGAL STATUS OF LOCAL COUNCIL DEPUTIES WHOSE POWERS HAVE BEEN TRANSFERRED TO MILITARY ADMINISTRATIONS: PROBLEMS OF INTERPRETATION AND ENFORCEMENT.....	163
Melekh L., Melekh B. LEGITIMACY OF RESTRICTIONS ON THE CONSTITUTIONAL RIGHTS AND FREEDOMS OF CITIZENS AND THEIR PROTECTION IN COURT.....	170
Melnyk A.I. THE EVOLUTION OF THE IDEA OF THE SEPARATION OF POWERS IN UKRAINIAN POLITICAL AND LEGAL THOUGHT IN GALICIA IN THE INTERWAR PERIOD (1918-1939).....	175
Monastyrskyi M.V. THE FIRST POST-WAR ELECTIONS IN UKRAINE: THE ADVANTAGES OF SELF-SERVICE MACHINES.....	184
Ondrová J., Úradník M. OVERCOMING LEGAL FORMALISM AND THE PROTECTION OF THE SLOVAK REPUBLIC CONSTITUTIONALISM.....	194
Pyroha I.S., Bielova M.V., Fridmanska V.I. THE CONSTITUTIONAL RIGHT OF CITIZENS TO REPLACE MILITARY SERVICE WITH ALTERNATIVE (NON-MILITARY) SERVICE: CURRENT PROBLEMS OF IMPLEMENTATION.....	203
Ferenets O.Y. METHODOLOGY OF LEGAL RESEARCH ON THE FOUNDATIONS OF THE PEOPLE'S CONSTITUTIONAL RIGHT IN THE ADMINISTRATION OF JUSTICE THROUGH THE INSTITUTION OF JURORS IN UKRAINE.....	209
Khwan R.M. THE ROLE OF THE PHENOMENOLOGY OF MUNICIPALISM IN THE FORMATION OF THE CONCEPT OF «CONSTITUTIONAL PERSONHOOD».....	214
Shatilo V.A. INTERNATIONAL FINANCIAL ORGANIZATIONS AS PARTICIPANTS IN LAW-MAKING ACTIVITIES IN UKRAINE.....	227
Shevchuk V.A. STANDARDS FOR RESOLVING ELECTORAL DISPUTES IN THE PRACTICE OF NATIONAL COURTS AND THE ECJHR.....	232
SECTION III. CIVIL LAW AND CIVIL PROCEEDINGS; FAMILY LAW; PRIVATE INTERNATIONAL LAW	
Bihunets R.R. THE CONCEPT AND LEGAL NATURE OF THE LEGAL FACT OF BIRTH.....	238
Buletsa S.B. VIRTUAL IDENTITY AND VIRTUAL CONFIDENTIALITY AS A PERSONAL NON-PROPERTY RIGHT.....	243
Vozniakovska K.A., Kiriak O.V. DEADLINES IN CIVIL LAW OF UKRAINE: ISSUES OF CLASSIFICATION AND LAW ENFORCEMENT.....	253
Hrynko S.D. FEATURES OF HARMING CONSUMERS WITH DISADVANTAGES OF GOODS, WORKS (SERVICES) IN A HYBRID WAR: ROMAN LAW AND MODERNITY.....	260
Ivanets I.P. THE PRINCIPLE OF FREEDOM OF CONTRACT: GENERAL CHARACTERISTICS.....	267
Ilyashev M.I. ON ELEMENTS (CONDITIONS) OF THE CIVIL LIABILITY OF THE STATE FOR ACTS OF STATE AUTHORITIES AND ACTS OF LEGAL ENTITIES OWNED BY THE STATE.....	272

Kopyl Y.V. INSTITUTE OF SECRET INVENTIONS IN THE USA: EXPERIENCE FOR UKRAINE.....	277
Mendzhul M.V., Danyuk L.V. LEGAL REGULATION OF MEDICAL IMAGING OF MINORS IN THE USA.....	285
Mykhalniuk O.V. THE PRINCIPLE OF ACCESSORINESS OF SURETYSHIP IN JUDICIAL PRACTICE.....	291
Mishchuk I.V. PROTECTION OF CHILDREN'S RIGHTS IN CIVIL PROCEEDINGS THROUGH THE PRISM OF THE PRINCIPLE OF ENSURING THE BEST INTERESTS OF THE CHILD.....	297
Ohanisian T.V. REHABILITATION AND SOCIAL ADAPTATION OF WAR-AFFECTED CHILDREN: LEGAL GUARANTEES AND MECHANISMS OF IMPLEMENTATION.....	304
Piddubna V. LEGAL APPROACHES TO THE CONCEPT OF THE STATE AS A LEGAL ENTITY OF PUBLIC LAW.....	313
Romanenko V.O. LEGAL REQUIREMENTS FOR AN INDIVIDUAL AS A FOUNDER (PARTICIPANT) OF A BUSINESS ASSOCIATION.....	319
Tarasiuk A.Y. TYPES OF SUBJECTS USING RIGHTS TO HUMAN IMAGES IN THE FIELD OF HEALTHCARE: SCIENTIFIC AND LEGAL DIMENSION.....	324
Tsybalyuk V.I. PARTICIPATION OF GUARDIANSHIP AUTHORITIES IN ADOPTION CASES: LEGAL ASPECTS AND PRACTICE.....	329
Shpuganych I.I., Samahalska Y.A. GROUNDS AND PROCEDURE FOR TRADEMARK CERTIFICATE'S TERMINATION UNDER THE LEGISLATION OF UKRAINE.....	335
SECTION IV. ECONOMIC LAW, ECONOMIC PROCEDURAL LAW	
Bai O.S. THE ROLE OF THE STATE IN ENSURING RESPECT FOR HUMAN RIGHTS IN THE ACTIVITIES OF BUSINESS ENTITIES.....	342
Voinarivskyi M. REGARDING THE GROUNDS AND AMOUNTS OF ADMINISTRATIVE AND ECONOMIC FINES IN ROAD TRANSPORTATION.....	348
Volkova Y.H. REGULATION OF INTERNATIONAL TECHNICAL ASSISTANCE IN UKRAINE: LEGAL ANALYSIS AND PRACTICAL ISSUES.....	355
Yefimov O.M., Bilousova N.O., Brozhko N.I. PROBLEMATIC ISSUES OF CONCENTRATION IN THE FORM OF OBTAINING THE USE OF A SINGLE PROPERTY COMPLEX WITHOUT THE TRANSFER OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS.....	360
Mikhnevych L.V., Hafurova O.V., Novak T.S. THE CONCEPT OF HOLDING: A VISION OF LEGAL DEFINITION IN THE CONTEXT OF RECENT LEGISLATIVE DECISIONS.....	365
Pohurelskyi A. LEGISLATIVE SUPPORT OF USE UNMANNED GROUND SYSTEMS WITH ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN UKRAINE AND THE DISTRIBUTION OF RESPONSIBILITY.....	371
Sert O.V. COMPULSORY ONE-TIER CORPORATE GOVERNANCE STRUCTURE AS A STRUCTURAL PRESUMPTION IN ANTITRUST LAW.....	377
Usatyi V.O. THE PHENOMENON OF INDUSTRIAL POLICY OF THE STATE AND ISSUES OF ITS LEGISLATIVE SUPPORT.....	384
Chavostin D.A. INSTITUTIONAL MECHANISMS FOR ENSURING «GREEN» GROWTH OF THE ENERGY SECTOR OF UKRAINE.....	390
Shcherbakova N.V. DUE DILIGENCE VS. COMPLIANCE – OR WHAT INSTRUMENT BETTER PROVIDES BUSINESS EFFECTIVENESS AND FINANCIAL STABILITY.....	395

SECTION V. LABOUR LAW; SOCIAL SECURITY LAW

Burak V.Y., Lasko I.M. LEGAL SUPPORT OF VOCATIONAL TRAINING AND PROFESSIONAL ORIENTATION OF VULNERABLE CATEGORIES OF POPULATION.....	408
Butynska R.Ya. FEATURES OF LABOR PROTECTION OF MINORS: NATIONAL TRENDS AND FOREIGN EXPERIENCE.....	414
Zhyhylii S.P. NON-DISCLOSURE OF TRADE SECRETS IS ONE OF THE IMPORTANT CONDITIONS OF AN EMPLOYMENT CONTRACT.....	421
Kukhar K.O. ON THE ISSUE OF TERMINATION OF AN EMPLOYMENT CONTRACT DUE TO MOBBING IN THE WORKPLACE.....	426
Pavlovskyi A.M. ANALYSIS OF THE TRANSFORMATION OF UKRAINIAN LABOR LEGISLATION FOR COMPLIANCE WITH EU LAW AND ILO CONVENTIONS AND RECOMMENDATIONS.....	431
Rusal L.M. SOCIO-LEGAL GUARANTEES IN THE GENERAL SYSTEM OF GUARANTEES OF HUMAN AND CIVIL RIGHTS AND FREEDOMS.....	437
Telichko O.A., Rekun V.A. DISCIPLINARY RESPONSIBILITY OF CERTAIN CATEGORIES OF LEGAL EMPLOYEES.....	442

SECTION VI. LAND LAW; AGRARIAN LAW; ENVIRONMENTAL LAW; NATURAL RESOURCES LAW

Ignatenko I.V., Leiba L.V. LEGAL REGULATION OF SPATIAL PLANNING IN THE CONTEXT OF CLIMATE CHANGE.....	450
Kyryliuk V.V. GENERAL THEORETICAL OVERVIEW OF CHANGES IN LEGAL REGULATION OF AGRICULTURAL EXPORTS IN UKRAINE.....	458
Lisova T.V. CERTAIN ISSUES OF LEGAL REGULATION OF LAND USE FOR URBAN DEVELOPMENT PURPOSES.....	463
Platonova Y.O. USE OF RECREATIONAL LANDS IN UKRAINE: LEGAL ISSUES.....	468
Kharytonova T.Y., Shcherbakov Y.S. EVOLUTION OF LEGISLATION ON THE USE AND PROTECTION OF ENERGY LAND.....	474

SECTION VII. ADMINISTRATIVE LAW AND PROCEDURE; FINANCIAL LAW; INFORMATION LAW

Andriyiv D.M. ORGANIZATIONAL AND LEGAL ASPECTS OF RETURNING CHILDREN TO UKRAINE.....	481
Berezyuk D.O. ORGANIZATION OF JUDICIAL ACTIVITY USING INFORMATION TECHNOLOGIES.....	486
Besedin I.O. PRINCIPLES OF HUMANITARIAN AID.....	491
Boiko I.V. TYPES OF ACTS OF PUBLIC ADMINISTRATION.....	497
Vazhynskyi V.M. METHODS OF PREVENTING VIOLATIONS OF PUBLIC INTERESTS IN THE ACTIVITIES OF INSTITUTIONAL INVESTORS.....	504
Havrylenko V.V. INSTITUTE OF NATIONAL COORDINATORS IN PREVENTING AND COMBATING OFFENSES IN UKRAINE.....	509
Halus O.O., Havrik R.O. PECULIARITIES OF LEGAL REGULATION OF THE RIGHT TO CIVILIAN FIREARMS UNDER THE LEGISLATION OF THE REPUBLIC OF POLAND.....	515
Goncharenko G.A., Nikityuk Y.M. STATE MEASURES FOR THE REINTEGRATION OF THE TOT OF UKRAINE AS A COMPONENT OF THE RESTORATION OF NATIONAL STATEHOOD: THEORETICAL AND LEGAL ASPECT.....	520

Hryshchuk A.B. CERTAIN ASPECTS OF CORRUPTION PREVENTION IN THE NATIONAL POLICE BODIES.....	527
Yefimenko V.O. ON THE ISSUE OF DETERMINING THE POWERS OF THE ACCOUNTING CHAMBER IN THE COURSE OF PUBLIC EXTERNAL FINANCIAL CONTROL.....	533
Efimenko N.V. THE CONTENT OF THE PRINCIPLE OF OFFICIALITY IN THE CONTEXT OF THE PURPOSE OF ADMINISTRATIVE PROCEEDINGS AS A NORMATIVE AND VALUE-BASED BASIS FOR THE PROCEDURE FOR JUDICIAL APPEAL OF REGULATORY LEGAL ACTS.....	539
Zaborovskyy V.V. CHALLENGES AND PROSPECTS FOR THE APPLICATION OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN THE FIELD OF HEALTHCARE (TRANSPLANTOLOGY AND ART) AND THE PROBLEMS OF ENSURING THE CONFIDENTIALITY OF MEDICAL INFORMATION IN WARTIME.....	545
Zadyraka N.Y., Vielikov S.G. DEVELOPMENT OF LEGAL OPINION ON THE EXERCISE OF JUDICIAL CONTROL IN THE FIELD OF URBAN PLANNING.....	553
Ivanova R.Yu. WHO FINANCING INTERVENTION IN HEALTH-RELATED EQUIPMENT PROJECTS IN UKRAINE: A STRATEGIC EVALUATION.....	559
Igonin R.V. THE MINISTRY OF SOCIAL POLICY OF UKRAINE AS A SUBJECT OF CONTROL IN THE SPHERE OF SOCIAL SECURITY OF THE POPULATION OF UKRAINE.....	564
Kalchuk O.M. EUROPEAN EXPERIENCE OF PERSONNEL SELECTION TO THE PROSECUTION AUTHORITIES.....	571
Cantor N.Yu. ASSESSMENT OF THE EFFECTIVENESS OF THE GOAL-SETTING MECHANISM OF ADMINISTRATIVE LAW NORMS: THEORETICAL AND APPLIED ASPECTS.....	576
Kovalev N.S. DECENTRALISATION AS A TOOL FOR STRENGTHENING NATIONAL SECURITY: LEGAL ASPECT.....	581
Kovalchuk A.Y., Nakonechna I.V. THE DISSEMINATION OF FALSE RUMORS THAT MAY CAUSE PANIC AMONG THE POPULATION OR DISRUPT PUBLIC ORDER: AN ADMINISTRATIVE OFFENSE IN THE CONTEXT OF HYBRID CONFLICTS.....	587
Kolb S.O. LEGAL AND INSTITUTIONAL CHANGES IN THE INTELLECTUAL PROPERTY SYSTEM OF UKRAINE.....	593
Kolesnikova M.V., Leleka S.S. DEVELOPMENT, FORMATION AND PROSPECTS OF ADMINISTRATIVE JUSTICE IN UKRAINE.....	602
Kondratyuk N.S., Bubnova A.S., Paranytsia S.P. THE ESSENCE OF TACTICAL AND SPECIAL TRAINING IN LAW ENFORCEMENT ACTIVITIES.....	610
Kotliarenko O.P., Ahafonova Y.P. LEGAL ASPECTS OF THE INTERACTION BETWEEN THE CONCEPTS OF «MARTIAL LAW» AND «SPECIAL PERIOD» UNDER UKRAINIAN LEGISLATION.....	615
Krainii P.I., Toronchuck I.Zh. LEGAL REGULATION OF THE JUDICIARY IN THE STATE OF ISRAEL.....	621
Lantsev V. M. TAXATION OF INCOME OF A LAWYER AS A SELF-EMPLOYED PERSON IN UKRAINE.....	626
Levandovskyi C.C. DISTINGUISHING FEATURES OF PUBLIC PROCUREMENT IN THE CONSTRUCTION INDUSTRY WITH GRANT FUNDING FROM INTERNATIONAL MONETARY AND CREDIT ORGANIZATIONS.....	633
Lepish N.Ya., Pavlovych-Seneta Ya.P. PROCEEDINGS IN CASES OF ADMINISTRATIVE OFFENSES IN THE FIELD OF ROAD TRAFFIC AS A MEANS OF PREVENTIVE ACTIVITY.....	645
Martselyak O.V. COOPERATION OF UKRAINE WITH INTERNATIONAL FINANCIAL ORGANIZATIONS IN THE CONTEXT OF WAR, GLOBALIZATION, AND EUROPEAN INTEGRATION.....	651

Muzyka-Stefanchuk O.A., Huberska N.L. BEPS ACTION PLAN AND INTERNATIONAL MEASURES TO TACKLING AGGRESSIVE TAX PLANNING.....	659
Mushenok V.V., Danchenko T.V., Bisyuk O.S. LEGAL REGULATION OF RELATIONS REGARDING THE ASSESSMENT OF THE LEVEL OF PUBLIC SATISFACTION WITH THE ACTIVITIES OF STATE FISCAL BODIES.....	665
Mushenok V.V., Chigir P.R. GENESIS OF THE DEVELOPMENT OF THE SCIENTIFIC DOCTRINE OF STATE SOVEREIGNTY.....	671
Pylypyuk O.M. ADMINISTRATIVE AND LEGAL SUPPORT FOR THE IMPLEMENTATION OF CONSTITUTIONAL RIGHTS AND FREEDOMS OF MAN AND CITIZEN: ESSENCE, CONCEPT AND FEATURES.....	677
Protsenko V.S. ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION OF ELECTRONIC DOCUMENT FLOW IN THE MINISTRY OF INTERNAL AFFAIRS OF UKRAINE AND SUBORDINATE BODIES.....	684
Rostovskaya K.V. CURRENT ISSUES OF SELECTING AND APPLYING EFFECTIVE REMEDIES FOR THE PROTECTION OF VIOLATED RIGHTS IN ADMINISTRATIVE PROCEEDINGS IN UKRAINE.....	694
Syimovskyi R.M. THE BALANCE OF PUBLIC AND PRIVATE INTERESTS IN JUDICIAL PRACTICE REGARDING THE APPOINTMENT OF MILITARY PERSONNEL AS GUARDIANS DURING MARTIAL LAW IN UKRAINE.....	699
Sklyarova T.A. THE MAIN CHARACTERISTICS OF COMMUNAL PROPERTY MANAGEMENT.....	705
Stepanovskyi V.S. COMMON SECURITY POLICY AND NATIONAL SECURITY IN THE EUROPEAN UNION COUNTRIES: EXPERIENCE AND LEGAL REGULATION.....	710
Stepanovskyi V.S. THE SECURITY SERVICE OF UKRAINE AS A SUBJECT OF PROTECTION NATIONAL SECURITY AND TERRITORIAL INTEGRITY: THE LEGAL BASIS OF ACTIVITY.....	715
Tymchak V.V., Tymchak M.V. FINANCIAL AUTONOMY OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS: ADMINISTRATIVE AND LEGAL LIMITS AND POSSIBILITIES.....	720
Turchynov K.O. THE ROLE OF PARLIAMENT IN THE SYSTEM OF GOVERNANCE: THEORETICAL AND LEGAL ASPECTS.....	726
Khomenko Y.V. THE INSTITUTIONAL SYSTEM OF THE ADMINISTRATIVE AND LEGAL MECHANISM FOR THE EXCHANGE OF TAX INFORMATION WITH COMPETENT AUTHORITIES OF FOREIGN COUNTRIES.....	733
Khrebtova A.A., Pustovit I.V. ADMINISTRATIVE LIABILITY FOR INDUCING MINORS TO INTOXICATION: NORMATIVE-LEGAL ANALYSIS, ENFORCEMENT ISSUES, AND DIRECTIONS FOR IMPROVEMENT.....	741
Tsytsiura V.I. ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION OF SPECIAL LEGAL REGIMES.....	751
Shatokhin V.P. WAYS OF IMPROVING PUBLIC CONTROL OVER COMPLIANCE WITH LEGISLATION ON TRANSPORT: ADMINISTRATIVE AND LEGAL ASPECT.....	757
Shevchenko M.V. BASIC PRINCIPLES OF THE LEGAL REGIME OF THE EXERCISE OF DELEGATED POWERS BY PRIVATE ACTORS.....	762
Shorskyi P.O. A MODERN VIEW OF THE INFORMATION AND LEGAL SUPPORT OF THE AGRO-INDUSTRIAL COMPLEX OF UKRAINE.....	767

SECTION VIII. CRIMINAL LAW AND CRIMINOLOGY; PENAL ENFORCEMENT LAW

Albeshchenko O.S., Veits A.M., Iagodzinska A.S. THE WORLD EXPERIENCE OF PRIVATE MILITARY COMPANY DEVELOPMENT IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION PROCESSES.....	781
Andrushko A.V. COMPARATIVE LEGAL ANALYSIS OF FOREIGN STATES' LEGISLATION ON LIABILITY FOR GENOCIDE.....	788
Berzina A.B. SOCIO-HISTORICAL PREREQUISITES FOR THE CRIMINALIZATION OF ACTS THAT INFRINGE ON THE ESTABLISHED PROCEDURE FOR DRUGS CIRCULATION UNDER US CRIMINAL LAW.....	810
Bilinsky I.A., Kovalchuk Y.I. SUBJECTIVE SIGNS OF A CRIMINAL OFFENSE PROVIDED FOR BY ARTICLE 203-2 OF THE CRIMINAL CODE OF UKRAINE.....	815
Volobuev A.F. THE DEATH PENALTY DURING MARTIAL LAW AS A MEANS OF PUBLIC PREVENTION.....	820
Kozlova T.B. CRIMINAL CORRUPTION OFFENSES DURING MARTIAL LAW.....	826
Korohod S.V. CAUSES OF VIOLENCE IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS: HOW WAR CHANGES CHILDREN'S BEHAVIOR.....	832
Kryshevych O.V. CRIMINAL LAW QUALIFICATION OF VIOLATIONS OF SANITARY RULES AND REGULATIONS ON THE PREVENTION OF INFECTIOUS DISEASES DURING RELIGIOUS BELIEFS, CONFESSIONS OR THE PERFORMANCE OF RELIGIOUS RITES.....	838
Kritzak I.V., Pryhotskyi V.A., Morozova O.M. FRONTLINE IN THE FOCUS OF CRIMINOLOGICAL ANALYSIS: CONCEPT, CONTENT, DIMENSIONS.....	843
Lazarenko A.M., Maksymenko M.I. CRIMINOLOGICAL PROFILING AS A METHODOLOGY FOR PREVENTING UNAUTHORIZED ABANDONMENT OF MILITARY UNITS AND SERVICE LOCATIONS.....	854
Mozol S.A., Levchenko Y.O. DETERMINANTS INFLUENCING THE COMMISSION OF CRIMINAL OFFENSES IN THE INSURANCE SECTOR UNDER MARTIAL LAW.....	859
Nalutsyshyn V.V., Nalutsyshyn V.V., Nalutsyshyn R.V. FOREIGN EXPERIENCE IN THE ENFORCEMENT OF JUDICIAL ACTS ON SENTENCES OF LIFE IMPRISONMENT.....	865
Panasyuk I.S. PROVISION OF FINANCIAL SERVICES BY CREDIT UNIONS IN UKRAINE AS AN OBJECT OF CRIMINAL RESEARCH.....	871
Posudevsky I.V. CURRENT STATUS AND TRENDS OF MERELY-VIOLENT CRIMES COMMITTED BY FOREIGNERS AS PART OF ORGANIZED GROUPS IN THE CONDITIONS OF ARMED CONFLICT IN UKRAINE.....	877
Prodan T.V. CURRENT STATUS AND COUNTERMEASURES AGAINST CHILD PORNOGRAPHY.....	884
Sobkovich O.V. EXPERIENCE OF EUROPEAN UNION COUNTRIES IN PREVENTING CRIMINAL OFFENSES IN THE INSURANCE SECTOR.....	889
Tymoshenko V.I. THE INFLUENCE OF EXTERNAL FACTORS ON THE PERSONALITY OF THE CRIMINAL.....	895
Tolkach A.M. FEMALE CRIME: CHALLENGES OF TODAY.....	901
Toma M.G., Vasylova O.V. OSINT TOOLS: RECORDING WAR CRIMES IN UKRAINE.....	905
Filipchuk O.G. PARTICIPATION OF UKRAINE IN THE INTERNATIONAL SYSTEM OF CRIME PREVENTION DURING MARTIAL LAW.....	910
Chekmarova I.M., Kulyk L.M., Yarosh V.V. ANALYSIS OF INTERNATIONAL LEGISLATION ON VIOLATIONS OF INVIOABILITY OF HOUSING.....	915

Chugaievska A.V. HISTORY OF THE ORIGIN AND DEVELOPMENT OF THE INSTITUTE OF EXEMPTION FROM PUNISHMENT IN UKRAINE.....	920
Yushchuk O.I., Diakur M.D. DEPRIVATION OF A STATE AWARD OF UKRAINE AS A FORM OF PUNISHMENT.....	930
SECTION IX. CRIMINAL PROCEDURE AND FORENSICS; FORENSIC EXAMINATION OPERATIONAL SEARCH ACTIVITIES	
Balatska O.R., Nyzhnyk G.P. EVOLUTION OF THE INSTITUTION OF DISCLOSURE OF CRIMINAL PROCEEDINGS IN THE CONTEXT OF ENSURING THE RIGHT TO DEFENSE.....	935
Balybina A.R., Sokolovsky M.V. PROBLEMATIC ISSUES OF PRE-TRIAL INVESTIGATION OF TERRORIST CRIMINAL OFFENSES: CURRENT STATE AND PROMISING DIRECTIONS OF SCIENTIFIC RESEARCH.....	941
Bisyuk O.S., Fedorchuk K.T. FEATURES OF THE USE OF PROTOCOLS OF INVESTIGATIVE (DETECTIVE) ACTIONS AS A SOURCE OF EVIDENCE IN CRIMINAL PROCEEDINGS IN UKRAINE.....	947
Boginich I.O. PECULIARITIES OF LEGAL REGULATION IN THE FIELD OF APPLICATION OF SPECIAL AND OTHER TECHNICAL MEANS OF COVERT OBTAINING OF INFORMATION.....	954
Vakoliuk Y.O. THE CONCEPT OF "DISCLOSURE OF MATERIALS" IN THE CRIMINAL PROCEDURE OF UKRAINE.....	960
Vapniarchuk V.V. REGARDING THE STUDY OF THE CONTENT OF ELECTRONIC INFORMATION SYSTEMS, COMPUTER SYSTEMS OR THEIR PARTS, MOBILE TERMINALS OF COMMUNICATION SYSTEMS DURING CRIMINAL PROCEEDINGS.....	967
Herasymenko O.M. EXPERIENCE OF PRE-TRIAL INVESTIGATION OF CRIMINAL OFFENSES AT CRITICAL INFRASTRUCTURE FACILITIES IN THE EU AND THE USA: THEORETICAL, LEGAL, AND ORGANIZATIONAL ASPECTS.....	973
Dufeniuk O.M., Nagorniak Y.V. THE CONNECTION BETWEEN THE QUALITY OF INVESTIGATIVE (SEARCH) ACTIONS, DEFENSE TACTICS AND COURT DECISIONS OF THE FIRST INSTANCE (ON THE EXAMPLE OF CASES ON ROAD TRAFFIC SAFETY VIOLATIONS).....	987
Dufeniuk O.M. UNRESOLVED PROBLEMS AND NEW CHALLENGES OF USING CRIMINAL ANALYSIS BY OPERATIVE UNITS OF THE NATIONAL POLICE.....	993
Kalancha I.H., Stemkovskiy D.B. THE USE OF ELECTRONIC EVIDENCE IN CRIMINAL PROCEEDINGS IN UKRAINE: COURT PRACTICE.....	1001
Kachan T.V. THE USE OF SPECIAL KNOWLEDGE IN THE INVESTIGATION OF ABUSE OF POWER OR OFFICE.....	1009
Klymchuk M.P., Matsola A.A. CIRCUMSTANCES TO BE ESTABLISHED WHEN INVESTIGATING ABUSE OF INFLUENCE.....	1014
Kohut I.A. FEATURES OF THE ORGANIZATIONAL AND LEGAL FORM OF INTERACTION BETWEEN THE INVESTIGATOR, THE INQUIRY OFFICER, AND THE PROSECUTOR DURING PRE-TRIAL INVESTIGATION.....	1021
Kryzhanovskiy A.S. CRITERIA FOR ATTRIBUTING ELECTRONIC INFORMATION TO TYPES OF EVIDENCE.....	1027
Morenko V.I. CLOSURE OF CRIMINAL PROCEEDINGS AS THE ONLY POSSIBLE LAWFUL PROCEDURAL DECISION OF THE PROSECUTOR IN CASE OF EXPIRATION OF THE PRE-TRIAL INVESTIGATION PERIOD.....	1033
Naidonov Y.V. CRIMINAL PROCEDURAL GUARANTEES IN BRINGING MILITARY COMMANDERS TO CRIMINAL RESPONSIBILITY: THE EXPERIENCE OF THE INTERNATIONAL CRIMINAL COURT.....	1039

Oshedsha A.D. COMMENCEMENT OF THE PRE-TRIAL INVESTIGATION PERIOD PRIOR TO SERVING A PERSON WITH A NOTICE OF SUSPICION.....	1047
Popovych M.V. HISTORY AND DEVELOPMENT OF FINGERPRINT IDENTIFICATION TECHNOLOGIES IN FORENSICS.....	1053
Pchelina O.V. THE USE OF ECHR PRACTICE DURING THE INVESTIGATION OF WAR CRIMES.....	1058
Radzievsky Y.Y. EUROPEAN STANDARDS FOR THE GROUNDING OF CRIMINAL PROCEDURAL DECISIONS, WHAT ARE THE RESULTS OF THE COURT CONTROL PROCESS.....	1063
Sokolovskyi M.V., Harnytska A.O. SPECIFIC ASPECTS OF EVIDENCE COLLECTION DURING THE PRE-TRIAL INVESTIGATION OF TERRORIST CRIMINAL OFFENSES.....	1071
Shyshenko A.A. INVESTIGATIVE ACTIONS IN UKRAINE, GERMANY AND FRANCE: COMPARATIVE LEGAL ANALYSIS OF REGULATIONS AND APPLICATION PRACTICES.....	1076
Shcherbakovskyi M.Y. INSPECTION OF A VEHICLE DESTROYED OR DAMAGED AS A RESULT OF ARSON.....	1083
Shcherbyna S.O. INSPECTION OF THE SCENE OF THE INCIDENT DURING THE INVESTIGATION OF CRIMES AGAINST THE LIFE AND HEALTH OF A PERSON COMMITTED BY MEMBERS OF INFORMAL YOUTH GROUPS (ASSOCIATIONS).....	1089
Yakovchuk I.V. TYPICAL INVESTIGATIVE SITUATIONS IN THE METHODOLOGY OF INVESTIGATING ABUSE OF INFLUENCE.....	1093
SECTION X. JUDICIAL SYSTEM; THE PROSECUTION SERVICE AND ADVOCACY	
Korenev A.O. OVERLOADING OF UKRAINIAN COURTS: CAUSES, CONSEQUENCES, AND SOLUTIONS.....	1099
Mykhailiuk S.S. PROSECUTOR'S SELF-GOVERNANCE: CONCEPT AND CHARACTERISTICS.....	1105
Proskurnya V.O. INTERNATIONAL LEGAL STANDARDS OF PUBLICITY OF THE JUDICIARY AND THEIR APPLICATION IN MARTIAL LAW.....	1112
Tsyganyuk Y.V., Honcharov M.S. COMPLIANCE WITH THE GUARANTEES OF THE ADVOCACY IN UKRAINE DURING MARTIAL RULE: PROBLEMS AND WAYS TO SOLVE THEM.....	1117
Chaika R.A. LEGAL AND ORGANIZATIONAL ASPECTS OF THE FUNCTIONING OF THE HIGH COUNCIL OF JUSTICE: PROBLEMS AND REFORM PATHWAYS.....	1124
SECTION XI. INTERNATIONAL LAW	
Babaritsky O.V., Ignatieva A.I., Briankin A.S. INTERNATIONAL HUMAN RIGHTS PROTECTION: COMPARATIVE ANALYSIS OF HUMAN RIGHTS IN UKRAINE AND THE EUROPEAN UNION.....	1130
Bey A.M. INTEGRATION OF INTERNATIONAL EXPERIENCE INTO THE ORGANIZATION OF UKRAINE'S DEFENSE PROCUREMENT SYSTEM IN WARTIME.....	1136
Bondarenko Ye. ENERGY SECURITY AS A FACTOR OF NATIONAL RESILIENCE: EUROPEAN AND INTERNATIONAL LEGAL CONTEXT.....	1142
Bushok O.O. THE CONCEPT OF POST-WAR RECONSTRUCTION IN HISTORICAL RETROSPECT.....	1148
Gafarova K.K. LEGAL BASIS OF INTERNATIONAL RELATIONS BETWEEN THE EUROPEAN UNION AND AZERBAIJAN: REALITIES AND PROSPECTS.....	1153
Giblaliyeva A. THE IMPACT OF CONVENTION MECHANISMS ON GENDER DEVELOPMENT.....	1159

Daniilian D.A. THE CRIME OF GENOCIDE UNDER INTERNATIONAL CRIMINAL LAW: DEFINITIONS AND FEATURES.....	1167
Denisenko S.I., Shlapko T.V. Ilchenko O.V. CUSTOMS POLICY OF UKRAINE ON THE WAY TO EUROPEAN STANDARDS: KEY ASPECTS.....	1172
Zhelekhovska T.V. SPECIFIC ASPECTS OF THE APPLICATION OF ECONOMIC AND POLITICAL SANCTIONS IN THE EUROPEAN UNION.....	1178
Ilika M.I., Toronchuk I.Zh., Yaremchuk V.V. THE ROLE OF GENERAL PRINCIPLES OF LAW IN PUNISHING THE CRIME OF AGGRESSION OF THE RUSSIAN FEDERATION AGAINST UKRAINE.....	1183
Kadukha I.V. PROTECTION OF CHILDREN'S RIGHTS TO HEALTH CARE IN THE CONTEXT OF ARMED CONFLICT: NATIONAL AND INTERNATIONAL LAW ASPECTS.....	1189
Karvatska S.B., Manyk A.Z., Yaremchuk V.V. CYBERSPACE: INTERNATIONAL LEGAL REGULATION AND PRACTICE OF APPLICATION OF THE CASE LAW OF THE UN ICJ.....	1194
Karvatska S.B., Yaremchuk V.V. INTERNATIONAL LEGAL REGULATION OF COUNTERACTION TO MONEY LAUNDERING AND TERRORIST FINANCING: PROBLEMS AND WAYS OF SOLUTION.....	1200
Kovalova M.V. INTERPRETATION OF TREATIES: THEORETICAL FOUNDATIONS AND PRACTICAL CHALLENGES.....	1206
Krasnikova O.V. INTERNATIONAL LEGAL PROTECTION OF UNDERWATER CULTURAL HERITAGE IN THE FACE OF CLIMATE CHANGE THREATS.....	1212
Maksymovych R.O. TRANSFORMATION OF WELFARE STATES AS A RESULT OF MILITARY CONFLICTS.....	1219
Mal'tsev S.Yu. INFORMATION NETWORK SECURITY AND PRIVACY PROTECTION: EUROPEAN STANDARDS AND INTEGRATION CHALLENGES FOR UKRAINE.....	1225
Medvid L.P., Prokopchuk P.A. ANALYSIS OF INTERNATIONAL TREATIES AND REGULATORY ACTS OF UKRAINE GOVERNING THE TREATMENT OF PRISONERS OF WAR.....	1234
Nazarenko Y.L. INTERNATIONAL LEGAL REGULATION OF THE LIABILITY OF AN AIR CARRIER FOR A PASSENGER'S CHECKED BAGGAGE.....	1240
Nalyvaiko O.I. THE ROLE OF THE STATE IN REDUCING THE LEVEL OF ROAD TRAFFIC ACCIDENTS: LEGAL ASPECTS OF THE IMPLEMENTATION OF INTERNATIONAL NORMS.....	1246
Nikolenko L.M. PRINCIPLES OF EUROPEAN UNION LAW AS CRITERIA FOR ASSESSING THE EFFECTIVENESS OF LEGAL INTEGRATION.....	1251
Pereverzyeva O.S. LIMITATION OF IMMUNITIES OF SEA AND AIRCRAFT VESSELS.....	1256
Polyukhovych O.I., Mishchuk I.V., Voznyuk S.S. UKRAINIAN PEACE FORMULA: LEGAL DISCUSSION.....	1262
Slavko A.S., Koval V.M. THE MEDIA AS A SPECIFIC PERPETRATOR OF THE CRIME OF INCITEMENT FOR GENOCIDE.....	1269
Tabachuk N.P. CURRENT TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF DOMESTIC LEGAL REGULATION OF MARKET DOMINANCE IN THE LIGHT OF EUROPEAN INTEGRATION PROCESSES.....	1278
Fetko Yu.I. LEGAL FOUNDATIONS OF THE ESTABLISHMENT AND DEVELOPMENT OF CROSS-BORDER AND REGIONAL COOPERATION BETWEEN UKRAINE AND THE EUROPEAN UNION.	1287
Chernobuk V.V. PROTECTION OF CHILDREN`S RIGHTS IN MILITARY CONFLICT CONDITIONS: INTERNATIONAL EXPERIENCE AND UKRAINIAN REALITIES.....	1291

SECTION XII. CURRENT ISSUES OF MODERN LEGAL SCIENCE

Artemov V.Yu., Kalinin O.V. DEONTOLOGICAL CODES OF SPECIAL SERVICES OF AMERICA AND UKRAINE: COMPARATIVE ANALYSIS..... **1295**

Kostyuk Yu.V. THE RIGHT TO REHABILITATION OF PERSONS WITH DISABILITIES: THEORETICAL AND LEGAL ANALYSIS..... **1300**

SECTION XIII. REVIEWS

Kobyletskyi M.M. REVIEW OF THE MANUSCRIPT OF THE BOOK BY DMYTRO CHOBOT, VIKTOR AKULENKO ON THE TOPIC: "THE EMERGENCE AND DEVELOPMENT OF ANCIENT STATESHIP IN UKRAINIAN LANDS (HISTORICAL AND LEGAL ESSAYS. VIII CENTURY B.C. – 882 A.D.)"..... **1306**

РОЗДІЛ І. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА; ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ ВЧЕНЬ

УДК [342.553/.56.03:340.141](477-2)»13/17»

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.02.1>

МІСЦЕ І РОЛЬ КОПНОГО СУДОЧИНСТВА У ФОРМУВАННІ ЗАСАД ДОБРОЧЕСНОСТІ ТА ДОСТУПУ ДО ПРАВОСУДДЯ В УКРАЇНІ (XIV–XVIII ст.)

Бойко І.Й.,

*доктор юридичних наук,
професор, завідувач кафедри історії держави,
права та політико-правових учень*

Львівського національного університету імені Івана Франка

ORCID: 0000-0001-8444-6787

e-mail: igor.boiko@lnu.edu.ua

Ковальчук І.В.

*доктор філософії у галузі права,
старший викладач*

кафедри суспільно-політичних наук

Вінницького національного технічного університету

ORCID: 0009-0007-7467-5317

e-mail: ivankovalchuk@vntu.edu.ua

Заяць О.В.

*доктор філософії у галузі права,
асистент кафедри історії держави,
права та політико-правових учень*

Львівського національного університету імені Івана Франка

ORCID: 0000-0003-4512-2338

e-mail: oksana.lesyk@lnu.edu.ua

Бойко І.Й., Ковальчук І.В. Заяць О.В. Місце і роль копного судочинства у формуванні засад доброчесності та доступу до правосуддя в Україні (XIV–XVIII ст.).

У статті проаналізовано місце і роль копного судочинства у формуванні засад доброчесності та доступу до правосуддя в Україні (XIV–XVIII ст.). Зазначено, що в українських селах впродовж XIV–XVIII ст. судочинство здійснювали копні суди. Копний суд був громадським органом сусідського об'єднання сільських територіальних громад. Він здійснював судочинство у цивільних і кримінальних справах, розслідував злочини, здійснював примирення винного з потерпілим та виконував свої рішення на українських землях у XIV–XVIII ст.

Показано, що склад копного суду становили копники, тобто копні судді (судні мужі) та присутня на судовому розгляді громада. Копні судді добре знали українське звичаєве право, мали загострене почуття справедливості та відповідальності, відзначалися високою моральною чистотою, чесністю, жили чесно, дотримувалися правил моралі та звичаєвого права. Тільки вони мали право прийняти рішення у справі.

Наголошено, що історичний досвід організації та діяльності копних судів в Україні свідчить про наявність в українського народу демократичних традицій здійснення правосуддя. Національний історичний правовий досвід свідчить, що доступ до правосуддя і доброчесність суддів є характерними рисами українського права, які формувалися і функціонували на українських землях упродовж століть. З досвіду діяльності копного судочинства в Україні упродовж XIV–XVIII ст. випливає, що для сучасного українського судді доброчесність має сприйматися як його професійна незалежність, чесність, неупередженість, непідкупність, сумлінність, дотримання етичних норм та демонстрація бездоганної поведінки в професійній діяльності та особистому житті, а також стосовно яких немає

сумнівів щодо законності джерел походження майна, відповідності рівня життя судді або членів його сім'ї задекларованим доходам та ін. Доступ до правосуддя та доброчесність судді є також важливими під час розбудови громадянського суспільства та демократичної, правової держави.

Ключові слова: копний суд, копне судочинство, доступ до правосуддя, доброчесність, правосуддя.

Boyko I.Y., Kovalchuk I.V., Zayats O.V. The place and role of the collective judiciary in the formation of principles of integrity and access to justice in Ukraine (14th–18th centuries).

The article analyzes the place and role of the kopny court in the formation of the principles of integrity and access to justice in Ukraine (14th–18th centuries). It is noted that in Ukrainian villages during the 14th–18th centuries, judicial proceedings were carried out by kopny courts. The kopny court was a public body of a neighboring association of rural territorial communities. It carried out judicial proceedings in civil and criminal cases, investigated crimes, reconciled the guilty with the victim, and executed its decisions on Ukrainian lands in the 14th–18th centuries.

It is shown that the composition of the kopny court consisted of kopnyki, that is, kopny judges (court men) and the community present at the trial. The kopny judges knew Ukrainian customary law well, had a keen sense of justice and responsibility, were distinguished by high moral purity, honesty, lived honestly, adhered to the rules of morality and customary law. Only they had the right to make a decision in the case.

It is emphasized that the historical experience of the organization and activity of kopny courts in Ukraine testifies to the presence of democratic traditions of the administration of justice among the Ukrainian people. National historical legal experience testifies that access to justice and the integrity of judges are characteristic features of Ukrainian law, which were formed and functioned on Ukrainian lands for centuries. From the experience of kopny judicial activity in Ukraine during the XIV–XVIII centuries. It follows that for a modern Ukrainian judge, integrity should be perceived as his professional independence, honesty, impartiality, incorruptibility, conscientiousness, adherence to ethical norms and demonstration of impeccable behavior in professional activities and personal life, as well as in relation to which there are no doubts about the legality of the sources of origin of property, compliance of the standard of living of the judge or his family members with the declared income, etc. Access to justice and integrity of a judge are also important in the development of civil society and a democratic, legal state.

Key words: public court, public justice, access to justice, integrity, justice.

Постановка проблеми. Одним із головних завдань судової реформи у сучасній Україні є забезпечення доступу до правосуддя, що передбачає можливість людини без перешкод одержати судовий захист своїх прав. В Україні кожному гарантовано право на справедливий суд, що включає, крім іншого, право на розгляд справи. Забезпечення доступу до правосуддя для всіх є одним з пріоритетів цілей сталого розвитку України на період до 2030 р. [1]. Крім цього, ефективність реалізації доступу до правосуддя, серед іншого, залежить від доброчесності суддів, які своєю добросовісною працею формують довіру до судової влади. Інакше кажучи, ефективність правосуддя залежить насамперед від особистих чеснот судді. Ці основоположні принципи впроваджені в національну систему правил і норм, що формують моральний аспект поведінки суддів та викладені, зокрема, у Кодексі суддівської етики. Відповідно до Кодексу, суддя повинен бути прикладом неухильного додержання вимог закону і принципу верховенства права, присяги судді, а також дотримання високих стандартів поведінки з метою зміцнення довіри громадян у чесність, незалежність, неупередженість та справедливість суду. Суддя має докладати всіх зусиль для того, щоб на думку розсудливої, законослухняної та поінформованої людини, його поведінка була бездоганною [2].

Досягнення успіхів у реалізації доступу до правосуддя, високого рівня доброчесності суддів у сучасній Україні можливо, серед іншого, завдяки використанню історичного правового досвіду. У зв'язку з цим значну увагу привертає вивчення історичного досвіду копного судочинства у формуванні засад доброчесності та доступу до правосуддя в Україні (XIV–XVIII ст.).

Метою статті є комплексний історико-правовий аналіз місця і ролі копного судочинства у формуванні засад доброчесності та доступу до правосуддя в Україні (XIV–XVIII ст.).

Стан дослідження проблеми. Окремі питання про місце і роль копного судочинства у формуванні засад доброчесності та доступу до правосуддя в Україні (XIV–XVIII ст.) висвітлювали у наукових працях українські вчені, зокрема: М. Іванішев, Р. Лашенко, І. Черкаський, М. Ясинський, Я. Падох, А. Яковлів, В. Кульчицький, Б. Тищик, М. Костицький, І. Усенко, М. Бедрій та ін.

Виклад основних положень. В українських селах впродовж XIV–XVIII ст. судочинство здійснювали копні суди. Копний суд був громадським органом сусідського об'єднання сільських тери-

торіальних громад [3]. Він здійснював судочинство у цивільних і кримінальних справах, розслідував злочини, здійснював примирення винного з потерпілим та виконував свої рішення на українських землях у XIV–XVIII ст. Копні суди діяли на основі норм звичаєвого права, що ґрунтувалися на національних і релігійних особливостях цих народів і визнавалися органами державної влади Польського Королівства, Великого князівства Литовського, Речі Посполитої та Гетьманщини [4].

Підвідомчість копного суду передбачала вирішення ним цивільних і кримінальних справ, проте в його практиці не відбулось чіткого розмежування судочинства на цивільне та кримінальне. Копному суду були підсудні усі суспільні групи, у тому числі шляхта, яка проживала в українських селах. Як бачимо, це могло викликати взаємне дублювання громадськими (копними) та державними судами своїх функцій. Проте І. Черкаський зазначав, що такого дублювання не було, оскільки право вирішального вибору суду, який розглядав справу, належало потерпілому (позивачу) [5].

Кожна стадія копного судочинства носила назву “копа”. Залежно від справи, яку вирішував копний суд, їх кількість могла бути різною, проте загалом можна згрупувати та виділити три основні стадії копного судочинства: гаряча копа (розслідування злочинів), велика копа (судовий розгляд) та завита копа (виконання рішень). Український правознавець Я. Падох виділив наступні засади копного судочинства: усність; безпосередність; диспозитивність сторін процесу; єдність провадження в цивільних і кримінальних справах; поміркований формалізм [6]. Крім названих засад, копному судочинству також були властивими гласність, змагальність і рівноправність сторін процесу.

Здійснення копними судами попереднього розслідування починалось із скарги (позову) потерпілого (позивача). Скарга (позов) у копному судочинстві, як правило, надавалась суду в усній формі. У цій скарзі можна умовно виділити три частини: вступ (у ньому зазвичай позивач розповідав про передумови своєї проблеми); суть позову (розповідь про заподіяну шкоду); запевнення про те, що у нього (позивача) немає жодних сумнівів у тому, що лише копний суд може дану справу вирішити.

На підставі скарги потерпілого копний суд відкривав провадження у справі. Відкриттю провадження по справі передували деякі підготовчі дії. Перед початком гарячої копи громада обирала копних суддів, інколи це відбувалось перед ухваленням рішення. Копні судді давали присягу, що винного захищати не будуть. Після присяги вони кидали шапки у коло, яке обступала громада. Це було так зване копне коло, в яке ставала особа, щоб надати певні показання на стадії судового розгляду копним судом. Коли завершувались підготовчі дії, копні судді здійснювали оголошення про початок судового процесу та зміст судової справи [7].

“Гаряча копа” як стадія судочинства передбачала розшук злочинця, дізнання та попереднє слідство по справі. Кримінальний розшук здійснювали копні суди, передусім, шляхом гоніння сліду та зводу.

Гоніння сліду було основним засобом розшуку особи, яку підозрювали у вчиненні злочину. Копний суд гнав слід, тобто проводив розшук, від села до села. Село, яке вивело слід за межі своєї території вважалося “очищеним” від усяких підозр, зокрема в переховуванні злочинця, тому не несло юридичної відповідальності. Колективна відповідальність членів територіальної громади також не наступала у тих випадках, коли село, до якого привів слід, добровільно видавало злочинця чи вказувало на нього. Коли слід не вдавалось вивести за межі села, але громада не виступала на захист розшукуваного, слід гнався від “землі” до “землі” або від двору до двору. Селянин, який виводив слід за межі своєї нерухомої власності, також вважався “очищеним”, тому його не притягували до відповідальності. Якщо слід не хотіли чи не могли вивести, не хотіли знайти та видати злочинця, якщо знищували сліди тощо, наступала відповідальність села або окремих осіб, які володіли нерухомим майном [8].

Звід застосовували, якщо втрачена річ знаходилась до “закличу” чи була знайдена в іншій місцевості, а особа, в якій побачили цю річ, заперечувала неправомірність її набуття. Потерпілий при свідках звертався до володільця крадених речей і вимагав довести правомірність його володіння. За такий доказ вважалося визначення особи, від якої володільець отримав речі. Після отримання відомостей про цю особу, “гаряча копа” прямувала до неї. Тоді потерпілий вимагав довести правомірність володіння і в цієї особи. Процесуальна дія зводу, як бачимо, подібна до гоніння сліду, з тією відмінністю, що при зводі йшли не за слідом, а за “сводами”, “заводцями”, до яких перейшли крадені речі. Ведення зводу припинялося на “третьому своді”: третій володільець мусив крадену річ віддати потерпілому без заперечень і відшкодування, але цим актом набував право шукати “свого кривдника” за наступними сводами.

Важливе значення у копному судочинстві мало “поволання” – оголошення про злочин. Шляхом поволання усіх жителі копного округу закликали до збирання доказів по справі. Як правило, цю процесуальну дію застосовували у справах про вбивство. Після оголошення про злочин або одно-

часно з цим родичі вбитого розпитували всіх, кому було відомо про злочин. Коли це опитування не давало бажаних результатів, тоді копний суд вдавався до "прослуху". За допомогою прослуху потерпілий сподівався отримати хоча б якісь дані, за допомогою яких вдалося б знайти вбивцю [9].

Під час розслідування злочину копні суди застосовували складну систему слідчих дій, які не втратили своєї актуальності й сьогодні: обшук, огляд, допит тощо. Копний суд також застосовував ідентифікацію, в процесі якої тотожність встановлювали шляхом візуального порівняння чи простого прикладання. Наприклад, зіставлення підшви взуття підозрюваного чи іншого предмету зі слідом, який було виявлено на місці злочину. Доволі поширеною практикою була участь возного (державного судового чиновника) у здійсненні копними судами слідчих дій, який у своїх звітах фіксував їх результати. У тогочасному законодавстві формувалися також зародки інституту участі в слідчих діях фахівців – пропонувалося, щоб в огляді ран і побоїв брав участь цирюльник у статусі спеціаліста [7]. Якщо на трьох колективних допитах учасники копного зібрання заявляли, що вони нічого у даній справі не знають, а в позивача не було необхідних доказів, скликалась "присяжна копа". Позивач вибирав кілька чоловік із кожного села та зобов'язував присягнути, що вони злочин не вчиняли та не знають злочинця. "Присяжна копа" відбувалась наступного дня після третього колективного допиту. Людей, які відмовлялись від присяги, визнавали винними у злочині [10]. Коли ж усі приймали присягу за встановленими правовим звичаєм правилами, тоді провадження по даній кримінальній справі закривали. "Гаряча копа" (попереднє розслідування) завершувалась "даванням вини". Копний суд або особисто потерпілий на підставі зібраних у процесі слідства доказів звинувачували певну особу чи кількох осіб у вчиненні злочину. Після "давання вини" копний суд (тобто "велика копа") розпочинав судовий розгляд справи.

Склад копного суду становили копники, тобто копні судді (судні мужі) та присутня на судовому розгляді громада. Кількість копних суддів не була сталою, хоча здебільшого вона становила приблизно 10-20 осіб. Цих суддів обирало населення копного округу на засіданні віча з-поміж членів територіальної громади [11]. До особи, яка обиралась копним суддею, висувались такі вимоги: обізнаність у звичаєвому праві, наявність до неї поваги і довіри членів громади. Перед тим як заступити на посаду копні судді приймали присягу [12]. Копні судді добре знали українське звичаєве право, мали загострене почуття справедливості та відповідальності, відзначалися високою моральною чистотою, чесністю, жили чесно, дотримувалися правил моралі та звичаєвого права. Тільки вони мали право прийняти рішення у справі. Окрім копних суддів, на велику копу запрошували по одному-двох чоловіків з трьох сіл сусіднього копного округу. Вони мали назву в копному судочинстві "люди сторонні". У них не було права голосу, проте ці суб'єкти процесу сліdkували за ходом судового розгляду. На засіданні копного суду могли бути присутні поміщики та державні чиновники, але також без права голосу. Решту копного зібрання становило селянство (громада), тобто публіка, обов'язкова участь якої в кожному засіданні копного суду максимально забезпечувала гласність судового процесу. Серед державних чиновників найбільш важливим правовим статусом у копному судочинстві був наділений возний (до 1566 р. – виж), який брав участь у засіданнях копного суду, записував прийняті рішення та звітував про них у гродському суді [3].

Судовий розгляд (велика копа) відбувався на "коповищі" гласно, відкрито і прозоро колегіально складом суду, який жителі копного округу обирали в кожній справі. У засіданнях копних судів брали участь, зокрема, посадові особи місцевого самоврядування та представники держави. Розгляд судових справ відбувався за широкої участі представників громадськості, які не тільки були звичайними слухачами, а й часто вступали в обговорення справи і надавали копному суду докази з власної ініціативи. Учасники копного судочинства керувалися, насамперед, власним розумінням справедливості, "здоровим глуздом" і нормами українського звичаєвого права. Важливою частиною стадії судового розгляду ("великої копи") були заходи, які вживали копні суди для примирення учасників судового процесу з умовою компенсації шкоди, заподіяної правопорушенням. Неявка на засідання копного суду могла бути підставою для негативного рішення у справі.

Коповища були незмінними протягом багатьох століть та визначеними звичаями громади місцями (зазвичай під відкритим небом) зібрань і засідань копних судів. Очевидно, на коповищах раніше провадили свої засідання вервні суди, а, можливо, перед ними ще й общинні суди додержавного суспільства. Розгляд справи копним судом розпочинався з того, що потерпілий розповідав суддям обставини справи разом з даними, зібраними під час гарячої копи. Після цього копний суд викликав підсудного, щоб той навів докази своєї невинуватості. Гурт учасників копного суду під час засідання набирав круглої форми з вільним місцем посередині. Дане місце називалось "копне коло". У нього ставали учасники судового процесу для виголошення своїх міркувань, вимог, свідчень і надання доказів.

Копне судочинство носило змагальний характер, тому сторони процесу доводили свою правоту шляхом судових дебатів. Документи, що зберегли до наших часів відомості про діяльність

українських копних судів, свідчать, що не тільки судді (що само собою зрозуміло), а й сторони та громада на суді під час процесу виявляли досконале знання українського звичаєвого права; сторони у процесі часто цитували звичаєво-правові норми, переказуючи їх зміст в стислих реченнях. Найважливішим моментом у копному судочинстві було не тільки наведення фактичних доказів, а й з'ясування та доведення перед копним судом юридичної дії самої звичаєво-правової норми, на підставі якої слід було вирішити справу. У таких випадках змагання сторін щодо фактичних обставин справи перетворювалось на спір про чинність юридичної норми [13].

Підсудний (відповідач) повинен був "вивід слухний із себе вчинити", тобто довести свою невинність у злочині. За заявами сторін копний суд прослуховував свідків, оглядав речові докази, місце події, проводив допити, у тому числі із застосуванням тортур ("мук"). Коли за результатами судового розгляду одна із сторін була більш близькою до істини, копний суд зобов'язував її присягнути [14]. Ці процесуальні дії можна згрупувати в етап судового слідства на стадії великої копи.

Під час розгляду справи у копному суді розповсюдженою практикою були примірні процедури між сторонами. Українське звичаєве (копне) право допускало можливість укладення мирової угоди на будь-якій стадії копного процесу. Потерпілий мав право помиритись із засудженим навіть під час виконання копним судом рішення про смертну кару. Як правило, взамін за прощення винний сплачував потерпілому певну грошову суму.

У копному судочинстві функціонувала доволі складна система доказів: речові докази, зокрема вкрадена річ ("лице"), сліди побоїв, рани, труп вбитої людини, сліди на дорозі тощо; особисте зізнання; покази свідків ("видоки", "послухи", "люди"); присяга сторін процесу та свідків; ордалії ("муки"), які передбачали випробування водою, залізом або батогами.

Речові докази в копному судочинстві позначались терміном "знаки". Нерухомі речові докази (наприклад, сліди на дорозі) оглядались копними суддями, свідками та деколи возним. На стадії "великої копи" ці суб'єкти підтверджували відповідний факт під присягою. Рухомі речові докази мали загальну назву "лице", які потерпілий повинен був доставляти безпосередньо на засідання копного суду. "Лице" було не тільки важливим доказом, а й посилювало кримінальну відповідальність засудженого злочинця. Злодія, якого ловили з "лицем", тобто з краденим майном, копний суд зазвичай засуджував до смертної карі.

Покази свідків у копному судочинстві мали велике значення. Попри обмеження у Руській Правді кола осіб, які могли бути свідками, копні суди визнавали правомірними свідчення усіх людей незалежно від їхнього суспільного стану та статі. До свідків було тільки дві вимоги: осілість і добра репутація [15].

Завершальною стадією копного судочинства була "завита копа". Її назва походила від слова "завити", що означало "закінчити". "Завитою копою" вважалося будь-яке засідання копного суду, на якому він виносив остаточне рішення у справі. За ідеальних умов згідно з українськими правовими звичаями стадія "завитої копи" була також стадією виконання вироку копного суду. Рішення копних судів називались "декретами" або "сказаннями". Вони приймалися після дослідження всіх наявних доказів і судового розгляду. Рішення копного суду приймали тільки копні судді, хоча інші учасники копи також могли висловити свою думку з цього приводу. Копні судді разом повинні були дійти до спільного одноголосного рішення. Прийняттю рішення передувала нарада копних суддів [5].

Суворість покарання, присудженого копним судом залежала від ступеня суспільної небезпеки вчиненого злочину. За злочини невеликої тяжкості копний суд присуджував м'які покарання, зокрема штраф і компенсацію заподіяної шкоди потерпілому. Проте за великі розкрадання, підпали, вбивства, множинність злочинів тощо покарання були дуже суворими і навіть жорстокими, незважаючи на те, до якого суспільного стану належав потерпілий.

Оскаржити рішення копного суду можна було (залежно від історичного періоду та регіону) в гродських, земських, домініальних, каптурових і сотенних судах. Рішення копного суду могли бути оскаржені не тільки в державних судах. Як виняток із загальних правил копного судочинства, допускалась додаткова стадія копного процесу, яка носила назву "обча копа" (загальна копа), в якій брали участь жителі кількох сусідніх копних округів. Завданням "обчої копи" був перегляд рішення, прийнятого на "завитій копі". На цій надзвичайній стадії копного судочинства склад копного суду значно розширювався у порівнянні з "великою копою". "Обча копа" була надзвичайним зібранням, присутність на якому поруч з жителями копного округу, де справа розглядалась у першій інстанції, людей з інших копних округів забезпечувала неупередженість копного суду при перегляді судової справи у другій інстанції.

Копний суд був водночас і слідчим, і судовим, і виконавчим органом, тому, як правило, самостійно виконував свої рішення. При виникненні труднощів у виконанні свого рішення копний суд був уповноважений звертатись за допомогою до гродського суду. Також при ухиленні відповідача

від сплати присудженої компенсації або штрафу копний суд мав право звертатись за допомогою до місцевого феодала, підданим якого був засуджений. Під час "завитої копи" до засудженого в кримінальній справі могли застосовувати тілесні покарання або смертна кара. Для цього кільком членам громади копний суд делегував функції ката. Крім того, члени громади інколи збирали кошти та наймали професійного ката.

Серед тілесних покарань на завитій копі здебільшого застосовували побиття батогами. Визнання копним судом підсудного винним у вчиненні тяжкого злочину, як правило, мало наслідком смертну кару. Основними видами смертної кари в копному судочинстві на українських землях були: повішання на шибениці (цей вид смертної кари був найпоширенішим); спалення на вогнищі (цьому покаранню підлягали лише святотатці, відьми та чаклуни, а згодом і підпалювачі); четвертування (цей вид смертної кари в копному судочинстві застосовували в крайніх і дуже рідкісних випадках) [16].

Діяльність копних судів вагомо вплинула на розвиток судових органів і здійснення судочинства в українських селах. Це виявилось в тому, що апробовані столітньою практикою копні правові звичаї застосовувались у сільському судочинстві навіть у XIX ст., а подекуди – і на початку XX ст.

Висновок. Історичний досвід організації та діяльності копних судів в Україні свідчить про наявність в українського народу демократичних традицій здійснення правосуддя. Українське звичаєве право передбачало доступ громадськості до правосуддя, доброчесність суддів, виокремлювало моральний приклад неупередженості, об'єктивності та динамічності копних судів в Україні. Як видається, сьогодні кожен суддя повинен вміти проникнути в дух і зміст права та виховати в собі відчуття справедливості, адже тільки таке судочинство можна буде назвати правосуддям. Національний історичний правовий досвід свідчить, що доступ до правосуддя і доброчесність суддів є характерними рисами українського права, які формувалися і функціонували на українських землях упродовж століть. З досвіду діяльності копного судочинства в Україні упродовж XIV–XVIII ст. випливає, що для сучасного українського судді доброчесність має сприйматися як його професійна незалежність, чесність, неупередженість, непідкупність, сумлінність, дотримання етичних норм та демонстрація бездоганної поведінки в професійній діяльності та особистому житті, а також стосовно яких немає сумнівів щодо законності джерел походження майна, відповідності рівня життя судді або членів його сім'ї задекларованим доходам та ін. Доступ до правосуддя та доброчесність судді є також важливими під час розбудови громадянського суспільства та демократичної, правової держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Яким чином забезпечується доступ до правосуддя? URL: <https://www.prostir.ua/?news=yakym-chynom-zabezpechujetsya-dostup-do-pravosuddya>.
2. Доброчесність суддів: аналіз практики Верховного Суду. // dejure.foundation/dobrochesnist-suddiv/.
3. Бедрій М. Копні суди на українських землях у XIV–XVIII ст.: історико-правове дослідження. Львів: Галицький друкар, 2014. С. 45.
4. Бедрій М. Основні ознаки українських копних судів (XIV–XVIII ст.) *Часопис Київського університету права*. 2009. № 1. С. 34.
5. Черкаський І. Громадський (копний) суд на Україні-Русі XVI–XVIII в.в. *Праці комісії для вивчення історії західноруського та українського права*. Вип. 4, 5. Київ, 1928. С. 85.
6. Падох Я. Суди й судовий процес старої України. Нью-Йорк, Париж, Сідней, Торонто, Львів, 1990. С. 86.
7. Тищик Б., Бедрій М. Копне судочинство в Україні та особливості його здійснення (XIV–XVIII ст.) *Право України*. 2010. № 1. С. 69–70.
8. Ясинський М. "Село" и "верв" Русской Правды. Антологія української юридичної думки / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова) та ін. – Том 2: Історія держави і права України: Руська Правда. – Київ: Юридична думка, 2002. – С. 272.
9. Бедрій М. Розслідування злочинів в українському копному судочинстві (XIV–XVIII ст.) *Проблеми законності*. Вип. 111. Харків, 2010. С. 252–254.
10. Бедрій М. Копні суди на українських землях у XIV–XVIII ст.: історико-правове дослідження. Львів: Галицький друкар, 2014. С. 43.
11. Бедрій М. Копні суди на українських землях у XIV–XVIII ст.: історико-правове дослідження. Львів: Галицький друкар, 2014. С. 44–45.
12. Костицький М. Відновне правосуддя в контексті правової політики в Україні. URL: www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf.

13. Бедрій М. Стадія судового розгляду в українському копному судочинстві (XIV–XVIII ст.) *Вісник Львівського університету*. Серія юрид. Вип. 51. Львів, 2010. С. 22–23.
14. Падох Я. Суди й судовий процес старої України. Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто; Львів, 1990. С. 89.
15. Бедрій М. Докази та доказування в українському копному судочинстві (XIV–XVIII ст.) *Підприємництво, господарство і право*. 2009. № 12. Київ, 2009. С. 154–155.
16. Бедрій М. Рішення українських копних судів: порядок прийняття, зміст, оскарження та виконання (XIV–XVIII ст.) *Держава і право*. Київ, 2009. Вип. 43. С. 176–178.